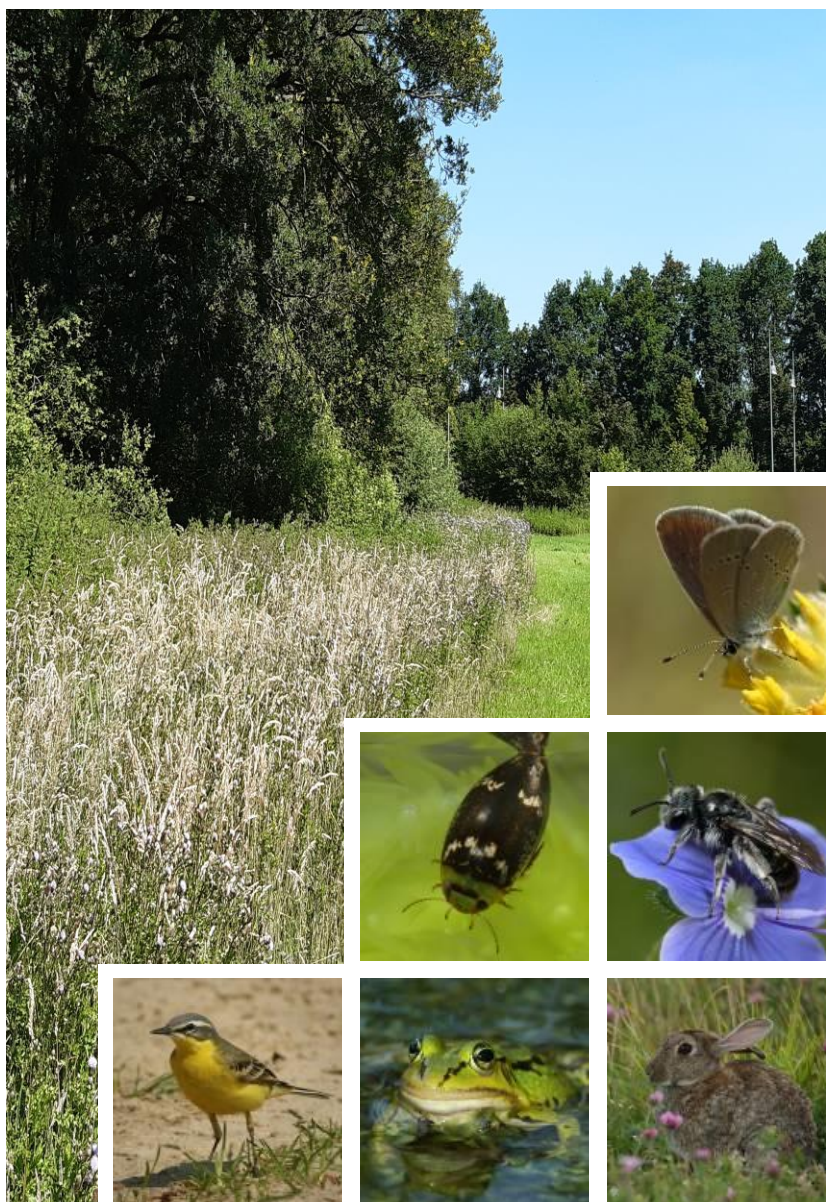

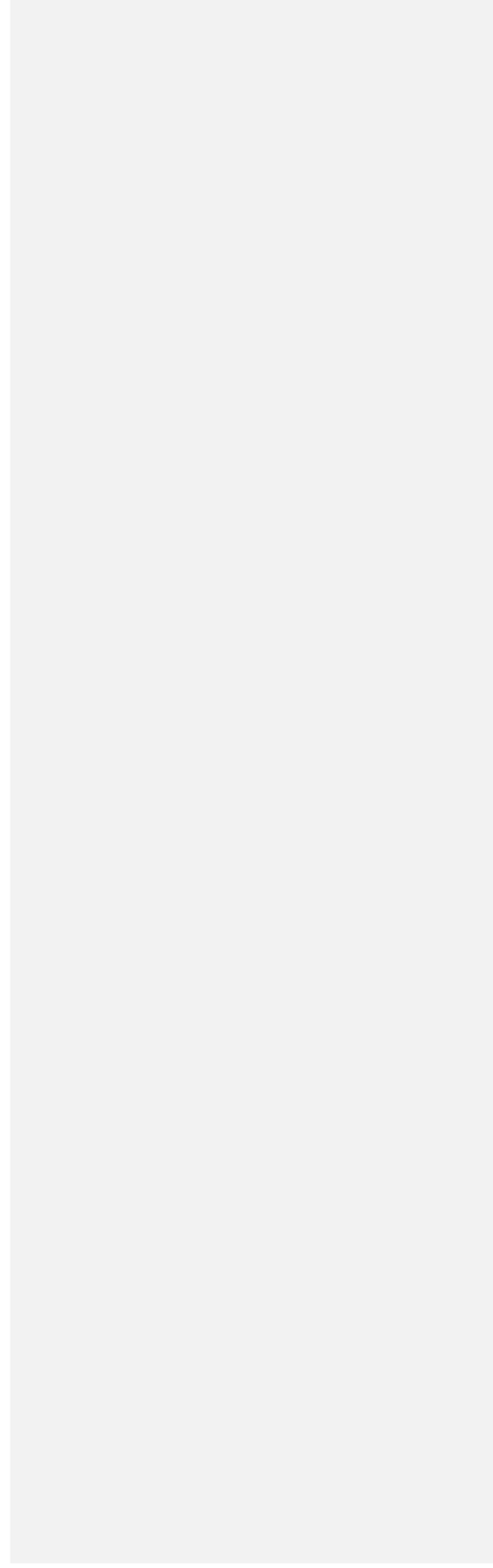
Actualisatie onderzoek Brainport Smart District Helmond

Gemeente Helmond

CONCEPT

CONCEPT

Actualisatie onderzoek Brainport Smart District Helmond

CONCEPT

Door:
Stef Houben
Sander Hunink

In opdracht van:
Gemeente Helmond

September 2020

Colofon

Door:

Ecologica
Rondven 22
6026 PX Maarheeze
tel: 0495 - 46 20 70
fax: 0495 - 46 20 79
info@ecologica.eu
www.ecologica.eu

In opdracht van:

Gemeente Helmond
Postbus 950
5700 AZ Helmond

Projectnummer: P2019/85

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, microfilm, fotokopie of op welke andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en auteurs.
Ecologica is niet aansprakelijk voor directe of gevolgschade die voortvloeit uit toepassing van de conclusies, aanbevelingen en resultaten uit dit rapport en overige werkzaamheden van Ecologica. Opdrachtgever vrijwaart Ecologica in deze tevens voor aanspraken van derden.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	7
1 Inleiding.....	9
1.1 Gebiedsbeschrijving en maatregelen	9
2 Onderzoeksaanpak	13
2.1 Jaarrond beschermde nesten en eekhoorn	13
2.2 Vleermuisonderzoek.....	13
2.3 Onderzoek naar grondgebonden zoogdieren	15
2.4 Amfibieënonderzoek	16
2.5 Onderzoek naar levendbarende hagedis.....	17
2.6 Onderzoek naar kleine ijsvogelvinder	18
3 Resultaten	19
3.1 Jaarrond beschermde nesten en eekhoorn	19
3.2 Vleermuizen	21
3.3 Grondgebonden zoogdieren.....	23
3.4 Amfibieën	26
3.5 Levendbarende hagedis.....	27
3.6 Kleine ijsvogelvinder.....	28
4 Effectanalyse	31
4.1 Jaarrond beschermde nesten en eekhoorn	31
4.2 Vleermuizen	34
4.3 Grondgebonden zoogdieren.....	36
4.4 Amfibieën	44
4.5 Levendbarende hagedis.....	45
4.6 Kleine ijsvogelvinder.....	46
5 Conclusies en aanbevelingen.....	47
Bronnen	49

CONCEPT

VOORWOORD

De gemeente Helmond heeft het voornemen tot het ontwikkelen van het Brainport Smart District. Ter onderbouwing van het Chw bestemmingsplan is er onderzoek nodig in het kader van de Wet natuurbescherming. In 2015 is er reeds een verkennend flora- en faunaonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten voor een groter plangebied dan het huidige bestemmingsplan, maar deze gegevens zijn verouderd en dienen geactualiseerd te worden. Dit rapport betreft de resultaten van de verschillende onderzoeken binnen het plangebied.

Opdrachtgever voor het project is de Gemeente Helmond. Vanuit Ecologica zijn de werkzaamheden uitgevoerd door Stef Houben, Sander Hunink en Ilco van Woersem.

CONCEPT

CONCEPT

1 INLEIDING

De gemeente Helmond neemt, samen met verschillende andere partijen zoals de provincie, universiteiten en Brainport Development, deel aan het project Brainport Smart District (BSD). BSD wordt een slimme wijk om te wonen en te werken, waarbij nieuwe vormen van bouwen, samenleven, energie, watervoorzieningen en vervoer worden toegepast. De locatie is gelegen in Helmond, ten noorden van de wijk Brandevoort.

Uit eerdere verkennende onderzoeken in 2015 (Kragten, 2015) blijkt dat beschermde soorten mogelijk voorkomen binnen het plangebied. Deze gegevens zijn echter verouderd en moeten worden getoetst aan de nieuwe Wet natuurbescherming, die sinds 2017 van kracht is.

Dit rapport betreft de resultaten van de volgende onderzoeken:

- Jaarrond beschermde nesten en eekhoorn;
- vleermuisonderzoek;
- onderzoek naar steenmarter en kleine marterachtigen;
- amfibieën;
- levendbarende hagedis;
- kleine ijsvogelvlieder.

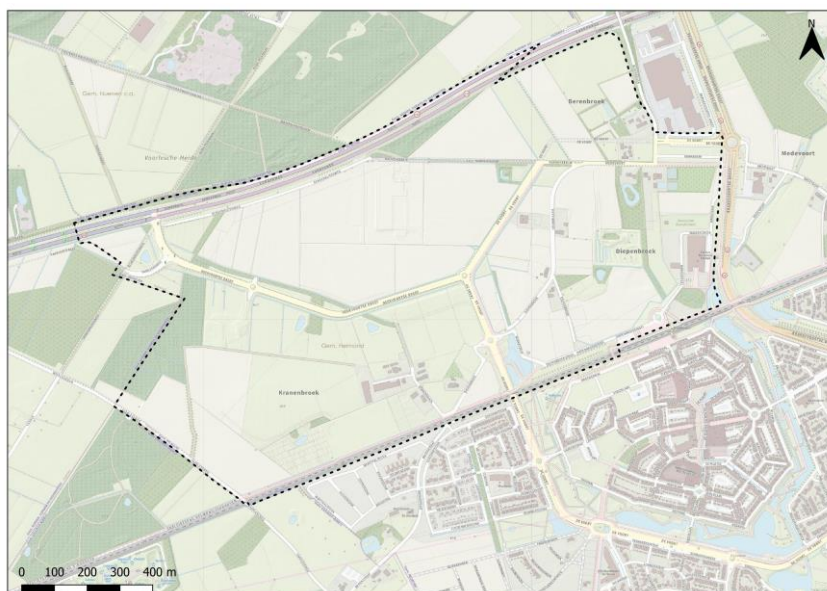
1.1 Gebiedsbeschrijving en maatregelen

Het plangebied betreft het plangebied tussen de provinciale weg N270 in het noorden, de spoorlijn Eindhoven-Helmond in het zuiden, de gemeentegrens in het westen de Brandevoortse Dreef in het oosten (zie Figuur 1).

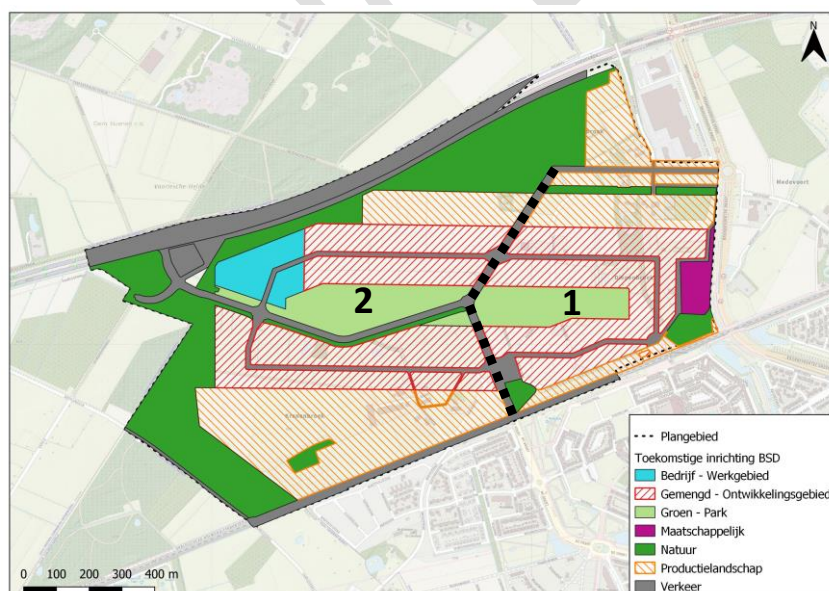
Het plangebied bestaat uit een gevarieerd landschap bestaande uit akkers, gras- en weilanden, ruderaal en ruigte stukken, bossen, houtwallen en bomenrijen. Tevens zijn verschillende poelen en watergangen aanwezig binnen het plangebied.

De voorgenomen maatregelen bestaan uit het in fasen realiseren van woningen en bedrijven met de daarbij behorende infrastructuur in het deel dat is aangegeven als ontwikkelingsgebied (zie figuur 2). Het ontwikkelingsgebied Brainport Smart District is verdeeld in 2 deelgebieden die in verschillende fasen worden aangelegd. Deelgebied 1 ligt rechts van de Voort. Pas als die fase grotendeels is gerealiseerd (zie de concept regels art. 4.2 sub b¹) komt deelgebied 2 (links van de Voort) aan de beurt. Gebied 2 wordt naar verwachting 5 jaar na het onherroepelijk worden van het plan ontwikkeld. De ringweg (met de aanduiding oververbinding) wordt ook gefaseerd aangelegd, te starten met het deel dat in gebied 1 ligt. Deze voorwaarde geldt niet voor het terrein dat is aangegeven als Bedrijf. Verder wordt er een park gerealiseerd in het centrum van het ontwikkelingsgebied. Om het ontwikkelingsgebied heen zal een productielandschap worden gerealiseerd, voor zover dit afwijkt van het huidige

¹ Art. 4.2, lid b Concept Regels: *'in gebied 2 is het verboden te bouwen zolang in gebied 1 niet minimaal 700 woningen zijn gebouwd'*

Figuur 1: Overzicht van de huidige topografie van het plangebied (zwart omlijnd).

Figuur 2: Overzicht van het plangebied met in concept aanduidingen voor het Brainport Smart District (bron: Gemeente Helmond). De nummers geven de fasering aan van realisatie, de zwarte stippellijn (De Voort) geeft de grens weer van de fasen.

productielandschap, bestaande uit onder meer 'stadslandbouw', een centrale parkeervoorziening, kleinschalige energieopwekking (windinstallaties, zonnepanelen, buurtbatterijen etc.), wateropvang- en infiltratievoorzieningen en waterberging, houtsingels en natuurontwikkeling met een functie voor de das en extensief recreatief medegebruik. Volgens de regels zijn onder meer intensieve veehouderij en bedrijven in strijd met de regels. Aan de west en noordzijde van het ontwikkelingsgebied wordt er natuur gerealiseerd, waarin de bestaande bossen behouden blijven en het overige deel grotendeels wordt ingezet om NNB te compenseren. In het oostelijke deel is verder sprake van een reeds bestaand tuincentrum (Detailhandel) en een school (Maatschappelijk).

Figuur 3: Een impressie van het plangebied.

CONCEPT

2 ONDERZOEKSAANPAK

2.1 Jaarrond beschermde nesten en eekhoorn

Jaarrond beschermde nesten van vogels zijn onderzocht door vroeg in het voorjaar, wanneer nog geen blad aan de bomen zit, de bossen en houtwallen af te speuren met een verrekijker. Door vroeg in het jaar te gaan zijn nesten beter zichtbaar. Tevens zijn bomen bekeken op geschiktheid voor vleermuizen en aanwezigheid van eekhoornnesten. Gevonden nesten zijn later in het jaar minimaal twee keer gecontroleerd op bezetting. Tijdens andere veldonderzoeken zijn de nesten eveneens in de gaten gehouden. Daarnaast is onderzoek uitgevoerd naar steenuil door middel van drie bezoeken in de periode 1 februari – 30 april, conform de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus². Onderzoek naar kerkuil is gecombineerd met het onderzoek naar steenuil (en avondonderzoeken vleermuizen) en is gebeurd conform het Kennisdocument Kerkuil (BIJ12, 2017a). De bezoekdata en weersomstandigheden zijn te vinden in Tabel 1.

Tabel 1: Overzicht van de bezoekdata en weersomstandigheden van het onderzoek naar jaarrond beschermde nesten, eekhoorn en steenuil.

Datum	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Weer	Waarnemer
Jaarrond beschermde nesten					
04-03-2020	08:15	14:15	11	Zonnig, 2Bft	Stef Houben
07-04-2020	07:30	10:30	9-16	Zonnig, 2Bft	Stef Houben
14-05-2020	09:00	11:30	14	Half bewolkt, 2Bft	Stef Houben
Steenuil en Kerkuil					
04-03-2020	19:10	20:40	6	2/8->4/8 bewolkt, 2Bft	Stef Houben
07-04-2020	20:40	22:10	13	Helder, windstil	Stef Houben
28-04-2020	21:30	23:00	15	8/8->6/8 bewolkt, 2Bft	Stef Houben

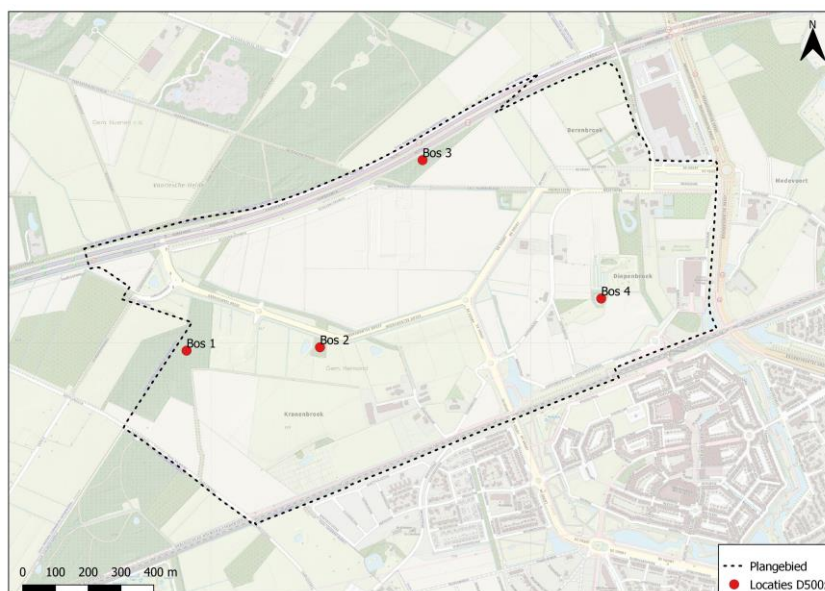
2.2 Vleermuisonderzoek

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het meest recente vleermuisprotocol³. Het onderzoek spitte zich toe op de mogelijk te verwijderen bosdelen, houtwallen en lanen welke belangrijk kunnen zijn voor vleermuizen. Gebouwen maakten geen deel uit van het onderzoek. Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een Pettersson D240x en een Batlogger. In het najaar zijn de gebieden actief te voet of met de fiets doorkruist op zoek naar verblijfplaatsen en/of vliegroutes. In de zomer is er op strategische plekken gepost om vliegroutes vast te stellen. Verder was het plan om, naast de benodigde onderzoeken in de zomerperiode, aanvullend op het Vleermuisprotocol in de bosdelen op negen locaties automatische batdetectors van het type Pettersson D500x te plaatsen. Deze zijn in de periode half mei –

² <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen>

³ <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

half juli in twee rondes van vier weken opgehangen om vast te stellen welke vleermuizen aanwezig zijn. Het idee was om op basis van de resultaten van de automatische batdetectors na 4 weken en na 8 weken, bij de zomerbezoeken gericht het veld in te gaan in de bosdelen waar mogelijke verblijfplaatsen werden verwacht omwille van hoge geregistreeerde activiteit. Echter, door een technische storing met de automatische batdetectors, zijn er geen opnames beschikbaar van de periode half mei – eind juni en zijn bijgevolg in deze periode ook geen veldbezoeken uitgevoerd. Nadat de technische problemen waren verholpen zijn de automatische batdetectors in de periode 5 juli – 9 augustus geplaatst op vier verschillende locaties, met na twee weken een controle (zie Figuur 4).

Figuur 4: Locaties van de automatische batdetectoren Pettersson D500x.

Tijdens de controle bleek dat twee detectors nog steeds problemen hadden (Bos 1 en Bos 3). Dit is in het veld opgelost. Bij het ophalen van de detectors bleek dat dit voor de detector in Bos 1 heeft gewerkt, bij Bos 3 waren nog steeds technische problemen. Aanvullend zijn nog drie veldbezoeken gebracht tussen half en einde juli, waarbij de focus voornamelijk lag op de bosdelen die (mogelijk) gaan verdwijnen. Deze laatste bezoeken zijn niet conform het Vleermuisprotocol voor onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen, maar desondanks hebben we niet de indruk dat verblijfplaatsen van boombewonende soorten gemist zijn (zie verder onder resultaten). De bezoekdata en weersomstandigheden zijn te vinden in

Tabel 2.

CONCEPT

Tabel 2: Overzicht van de bezoekdata en weersomstandigheden van het vleermuisonderzoek

Datum	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Weer	Waarnemer
05-09-2019	20:00	23:15	14	4/8 bewolkt, 3Bft	Stef Houben, Ilco van Woersem
08-10-2019	20:45	00:00	23	8/8 bewolkt, 3Bft	Stef Houben, Ilco van Woersem
25-05-2020	21:10	23:30	18	Helder, 3Bft	Stef Houben
03-06-2020	21:40	23:40	18	3/8 bewolkt, 1-2Bft	Stef Houben
22-06-2020	21:50	23:50	19	Helder, windstil	Stef Houben
15-07-2020	03:40	05:40	13	6/8 bewolkt -> helder, 1Bft	Stef Houben
20-07-2020	03:45	05:45	16	8/8 bewolkt, 1Bft	Stef Houben
29-07-2020	21:20	23:20	16	Helder, 1Bft	Stef Houben

2.3 Onderzoek naar grondgebonden zoogdieren

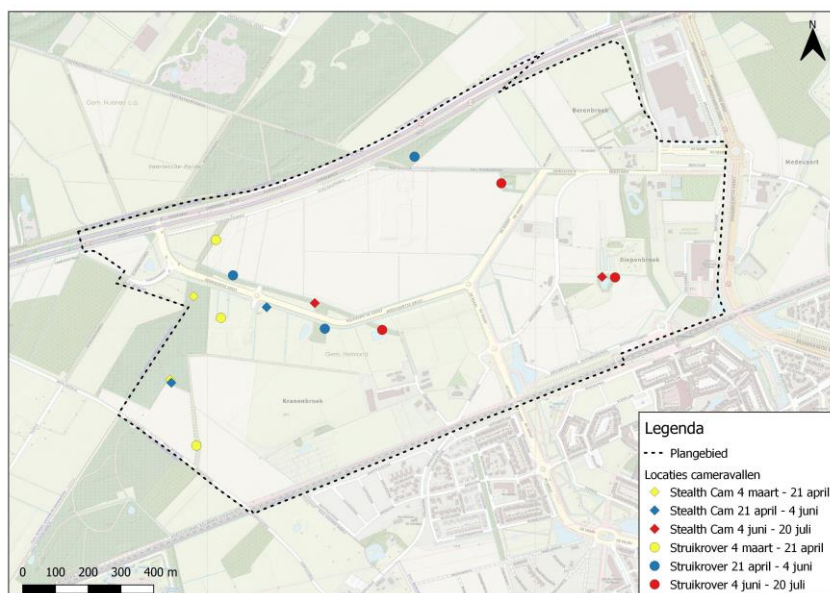
Onderzoek naar steenmarter was nodig in gebouwen en/of schuren in het plangebied, maar na overleg bleek dat er op korte termijn geen gebouwen werden gesloopt. Er is dus niet naar sporen of verblijfplaatsen van steenmarter gezocht. Wel zijn op strategische plaatsen in het landschap Struikrovers geplaatst om te onderzoeken of kleine marterachtigen in het plangebied aanwezig zijn. De Struikrover (zie Foto 1) bestaat uit een korte PVC buis met venster waarbij de camera (Type Bushnell Aggressor 2017) met voorzetlens op 35 cm afstand van het lokmiddel (bv. blikje sardientjes) is vastgeschroefd. Het plateau met de camera en het blikje sardientjes wordt in de PVC buis geschoven en vastgeschroefd. Kleine marterachtigen worden aangetrokken door holtes en de geur van de sardientjes en worden zo op camera vastgelegd. In totaal zijn drie Struikrovers ingezet op negen locaties in de periode maart – half juli. De Struikrovers zijn telkens minimaal zes weken per locatie blijven staan, conform de handreiking kleine marters van de Provincie Noord-Brabant (Zoogdierverseniging, 2017).

Foto 1: Struikrover (links) langs een gracht met ruige vegetatie en Stealth Cam (rechts) nabij een wissel.

Naast de Struikrovers zijn nog twee cameravallen (Type Stealth Cam DS4K, zie Foto 1) in het plangebied opgehangen om informatie te verzamelen over kleine marterachtigen, maar ook andere zoogdieren (bv. dassen in het plangebied). Een overzicht van de locaties en periodes van de geplaatste cameravallen is te vinden in Figuur 5.

Onderzoek naar dassen is reeds uitgevoerd door Das&Boom in 2019 (Das&Boom, 2019). De resultaten zijn kort samengevat in het hoofdstuk Resultaten om als basis te dienen voor de effectanalyse of een ontheffing nodig is of niet.

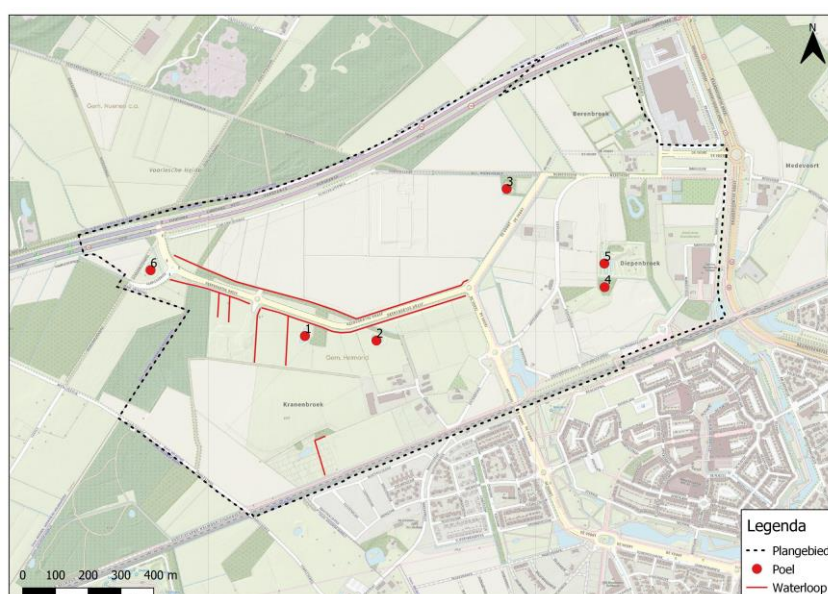
Figuur 5: Overzicht van de locaties en periodes van de geplaatste cameravallen.

2.4 Amfibieënonderzoek

Het onderzoek naar amfibieën richtte zich voornamelijk op Alpenwatersalamander en poelkikker, maar alle soorten amfibieën zijn genoteerd. Het onderzoek is uitgevoerd door het bemonsteren van alle waterpartijen binnen het plangebied (zie Figuur 6). Dit gebeurde met een schepnet, op geluid en op zicht. Er zijn drie bezoeken uitgevoerd, waarvan één avondbezoek en twee bezoeken overdag. Tijdens het avondbezoek is met behulp van een zaklamp gezocht naar amfibieën in de oeverzone, terwijl er bij de bezoeken overdag geschept is. Om extra duidelijkheid te krijgen van enkele waarnemingen is een extra fuikenonderzoek uitgevoerd, waarbij in poel 1,2,3 en 6 gedurende één nacht (13 -> 14 mei) een fuik heeft gestaan (zie verder bij resultaten). De bezoekdata en weersomstandigheden zijn te vinden in Tabel 3.

Tabel 3: Overzicht van de bezoekdata en weersomstandigheden van het amfibieënonderzoek.

Datum	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Weer	Waarnemer
07-04-2020	21:45	00:00	13	Helder	Stef Houben
06-05-2020	13:45	17:15	17	Zonnig 1-2 Bft	Stef Houben
16-06-2020	10:15	14:45	21	6/8 bewolkt, 2Bft	Stef Houben

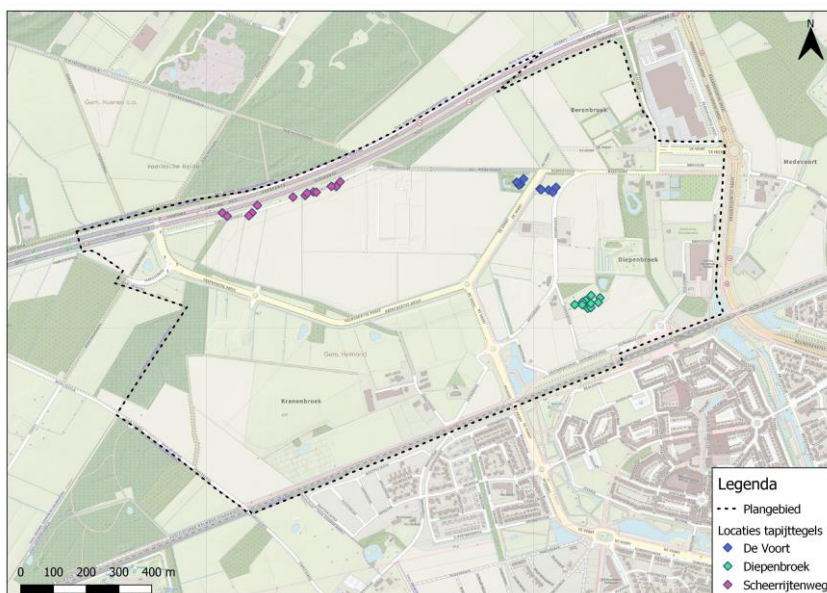
Figuur 6: Overzicht van de onderzochte poelen en waterlopen binnen het plangebied.

2.5 Onderzoek naar levendbarende hagedis

Het onderzoek naar levendbarende hagedis is uitgevoerd conform de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Op 11 maart, ruim een maand voor de start van het onderzoek, zijn 32 tapijttegels uitgelegd in de meest geschikte delen van het plangebied (zie Figuur 7). Deze zijn tussen half april en eind mei drie keer gecontroleerd. Tevens is er tussen de tapijttegels een vaste route gelopen om hagedissen te zoeken. Ook de locatie waar Das en Boom hagedissen heeft gevonden in 2019 is onderzocht. De bezoekdata en weersomstandigheden zijn te vinden in Tabel 4.

Tabel 4: Overzicht van de bezoekdata en weersomstandigheden van het onderzoek naar levendbarende hagedis.

Datum	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Weer	Waarnemer
22-04-2020	11:30	13:00	15	Zonnig, 3-4Bft	Stef Houben
06-05-2020	12:30	13:45	17	Zonnig, 1-2Bft	Stef Houben
29-05-2020	10:30	11:30	20	Zonnig, 2Bft	Sander Hunink

Figuur 7: Overzicht van de locaties van de tapijttegels.

2.6 Onderzoek naar kleine ijsvogelvinder

Het onderzoek naar kleine ijsvogelvinder is uitgevoerd door in de piek van de vliegtijd post te vatten op de meest geschikte gebieden in het plangebied. Dit is voornamelijk de op het oosten en zuiden geëxponeerde bosrand in het uiterste westen van het plangebied. Het bos is aan de vochtige kant en er staat veel wilde kamperfoelie, de waardplant van kleine ijsvogelvinder. Daarnaast is de ruigte en het natte gedeelte nabij Diepenbroek bekeken. De bezoekdata en weersomstandigheden zijn te vinden in Tabel 5.

Tabel 5: Overzicht van de bezoekdata en weersomstandigheden van het onderzoek naar kleine ijsvogelvinder.

Datum	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Weer	Waarnemer
23-06-2020	11:15	13:30	25	Zonnig, windstil	Stef Houben

3 RESULTATEN

3.1 Jaarrond beschermde nesten en eekhoorn

In totaal zijn er 16 soorten vastgesteld van vogels met jaarrond beschermde nesten. De soorten zijn verdeeld over verschillende categorieën (1 t/m 5). Elke categorie heeft een verschillende betekenis, namelijk:

- categorie 1: Jaarrond gebruikte nesten (steenuil)
- categorie 2: Zeer honkvaste koloniebroeders of afhankelijk bebouwing
- categorie 3: Zeer honkvaste broeders of afhankelijk bebouwing (geen kolonie)
- categorie 4: Vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest
- categorie 5: Honkvaste broeders, maar voldoende flexibel

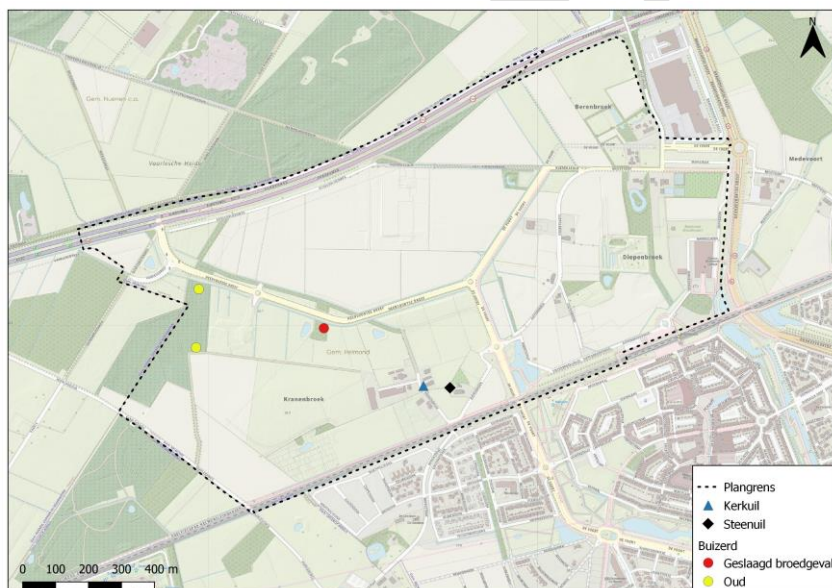
De soorten in categorie 1 t/m 4 hebben een jaarrond beschermd nest. Deze bescherming heeft als doel om nesten te beschermen die achtereenvolgende broedseizoenen gebruikt worden en de soort ervan afhankelijk is om te kunnen broeden. De soorten in categorie 5 hebben alleen een jaarrond beschermd nest als daar ecologisch zwaarwegende belangen voor zijn, bijvoorbeeld een soort die lokaal of regionaal kan verdwijnen door de handeling. Tabel 6 geeft de soorten weer die zijn vastgesteld in het plangebied, in relatie met hun categorie en de functie van het plangebied voor de betreffende soort.

Tabel 6: Overzicht van de aangetroffen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in relatie tot hun beschermingsstatus en de functie van het plangebied.

Soort	Categorie	Functie plangebied
Boomklever	5	Broedplaats
Boomkruiper	5	Broedplaats
Bosuil	5	Waarschijnlijke broedplaats
Buizerd	4	Broedplaats
Ekster	5	Broedplaats
Groene specht	5	Broedplaats
Grote bonte specht	5	Broedplaats
Huismus	2	Broedplaats
Kerkuil	3	Broedplaats/rustplaats
Kleine bonte specht	5	Broedplaats
Koolmees	5	Broedplaats
Pimpelmees	5	Broedplaats
Steenuil	1	Broedplaats/rustplaats
Spreeuw	5	Broedplaats
Zwarte kraai	5	Broedgebied
Zwarte specht	5	Voerageergebied

Foto 2: Oud buizerdnest (links) en buizerdnest met een geslaagd broedgeval (rechts).

Figuur 8: Overzicht van vogels met jaarrond beschermde nesten (catergorie 1 t/m 4); de buizerdnesten en verblijfplaats van kerkuil. De locatie van steenuil is de plek waar de vogel tijdens twee inventarisaties roepend is waargenomen. Het meest noordelijke en oostelijke buizerdnest was in 2015 ook reeds aanwezig (Kragten, 2015).

Van buizerd zijn drie nesten gevonden, waarvan twee oude nesten en één nest met een geslaagd broedgeval (zie Foto 2). In eerdere onderzoeken waren twee van de drie nesten ook reeds aanwezig (meest noordelijke en oostelijke, Kragten, 2015). De oude nesten waren dit jaar niet in gebruik, zodat gesteld kan worden dat deze niet achtereenvolgende broedseizoenen in gebruik zijn geweest. Conform jurisprudentie is er in dat geval geen sprake van een

jaarronde bescherming van het nest.⁴ De kerkuil heeft zijn verblijfplaats in de schuur van Kranenbroek 2 en gebruikt het gehele plangebied om te foerageren. Van steenuil is de exacte verblijfplaats niet gevonden, maar is steeds roepend waargenomen nabij de woningen bij Kranenbroek en Diepenbroek. Huismussen hebben nestplaatsen bij Kranenbroek 1. Overige soorten hebben meerdere territoria binnen het plangebied.

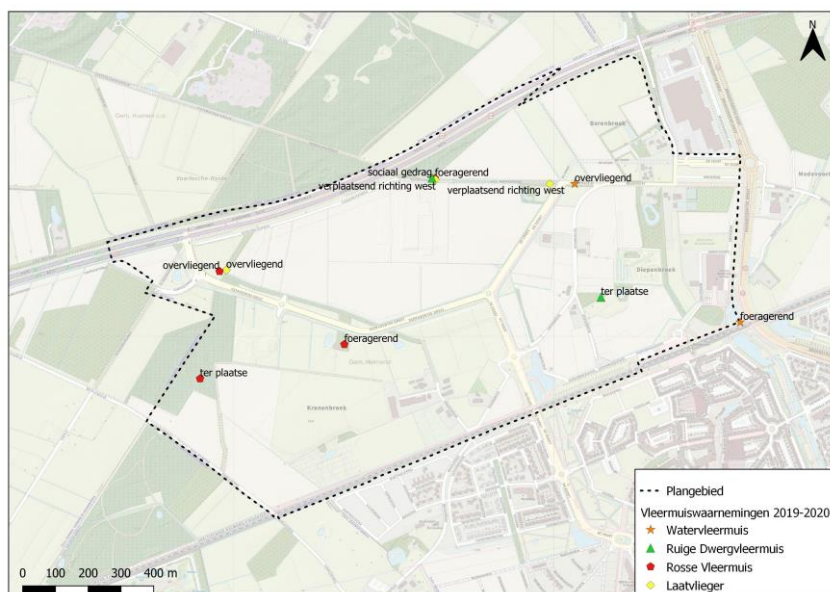
Naast bovenstaande vogelsoorten zijn nog leuke waarnemingen gedaan van de patrijs, waarvan één aan de Nuenense dijk en één rondom de woningen en akkers nabij Diepenbroek. De patrijs staat op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels in de categorie Kwetsbaar. De soort heeft sterk te leiden onder de intensivering en schaalvergroting van de landbouw, maar komt dus nog voor binnen het plangebied.

3.2 Vleermuizen

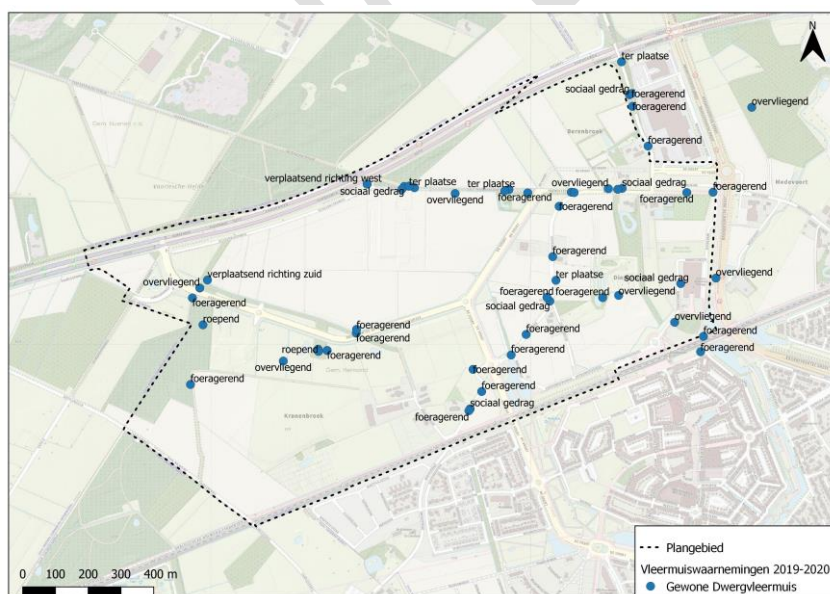
In totaal zijn zes soorten vleermuizen waargenomen in het plangebied, waaronder franje-staart, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis. In het najaar is het plangebied te voet en met de fiets doorkruist en zijn vleermuizen verspreid foeragerend waargenomen. Nabij verschillende woningen (Diepenbroek 8 en 16, Medevoort 18-20 en het Carolus Borromeus College) zijn baltsende mannetjes gewone dwergvleermuizen vastgesteld, welke wijzen op een waarschijnlijke paarverblijfplaats. Verder zijn nog baltsende mannetjes gewone dwergvleermuis vastgesteld langs de Nuenense dijk en het bos in het westen van het plangebied, waar mogelijk ook (tijdelijke) paarplaatsen van een mannetje gewone dwergvleermuis aanwezig zijn. Een baltsend mannetje ruige dwergvleermuis is waargenomen aan het bosje langs de Nuenense dijk/Scheerrijtenweg, alsook een foeragerend exemplaar in het bosje nabij Diepenbroek 5a. Er zijn twee watervleermuizen waargenomen, waarvan één overvliegend nabij de kruising De Voort/Nuenense dijk en één foeragerend boven de waterpartij aan de Brandevoortse Dreef. Rosse vleermuizen zijn foeragerend waargenomen boven het bos in het westen van het plangebied, alsook in de bosjes langs de Nuenense dijk/Scheerrijtenweg, Neervoortse Dreef en nabij Diepenbroek 5a.

Een belangrijke vliegroute van gewone dwergvleermuizen en laatvliegers is vastgesteld langs de laan aan de Nuenense dijk richting de Scheerrijtenweg (zie Figuur 11). In het najaar zijn hier zes gewone dwergvleermuizen op vliegroute waargenomen. Op 25 mei is op een vaste plaats aan de Nuenense dijk gepost en zijn 51 gewone dwergvleermuizen en 13 laatvliegers geteld die van oost naar west vlogen. Op 3 juni is deze vliegroute nogmaals onderzocht, maar vooral met de focus op de dieren de Europaweg over staken. Toen zijn minimaal 21 gewone dwergvleermuizen vastgesteld, waarvan een deel de Europaweg over vloog ter hoogte van het bosje en een deel verder vloog richting zuidwesten langs de Scheerrijtenweg. Mogelijk zijn overstekende dieren gemist, omdat de vleermuizen over steken over de gehele breedte van het bosje. Op 22 juni is gepost aan de Neervoortse Dreef, waar 13 gewone dwergvleermuizen zijn waargenomen waarvan de meeste een hopover hadden aan de Neervoortse Dreef en verder vlogen richting zuid langs het bos. Enkele dwergvleermuizen volgden de houtwal richting het oosten.

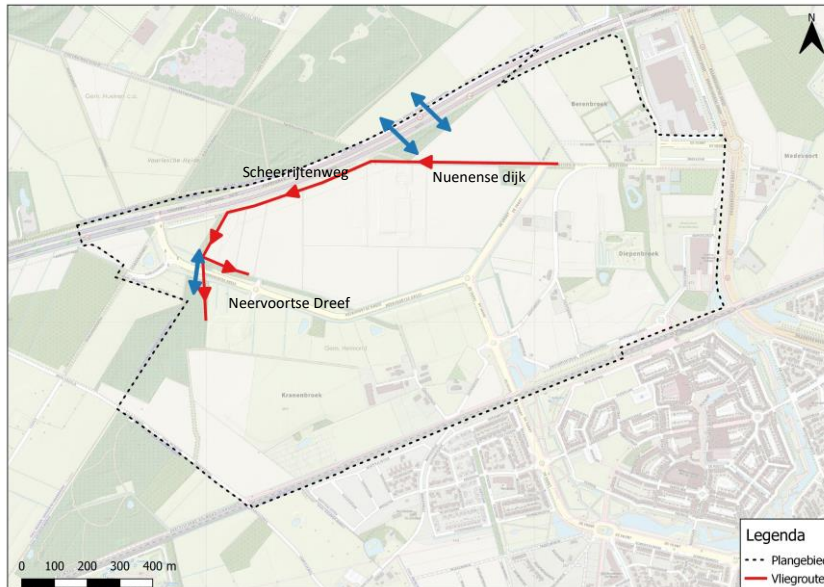
⁴ ABRvS 7 februari 2017, zaaknummer 201609979/2/R6, ECLI:NL:RVS:2017:288. Zie ook: Jorna Arisz, 'Enige overwegingen over jaarrond beschermde nesten van de boomvalk', Tijdschrift Natuurbeschermingsrecht 2017/3, p. 113-115.

Figuur 9: Overzicht van waarnemingen en gedrag van vleermuizen in 2019-2020.

Figuur 10: Overzicht van waarnemingen en gedrag van gewone dwergvleermuizen in 2019-2020.

Figuur 11: Vliegroute van gewone dwergvleermuizen en laatvliegers. Blauwe pijlen zijn de locaties waar ze de weg over steken (hopover).

Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn niet vastgesteld binnen de onderzochte bosdelen. Zowel tijdens de veldbezoeken als uit de automatische detectors blijkt dat er vier boombewonende soorten zijn vastgesteld, namelijk franjestaart, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Watervleermuis is in het najaar tweemaal waargenomen, alsook enkele keren langs vliegend op de automatische detector in Bos 1 en Bos 4. Ruige dwergvleermuis is viermaal langs vliegend waargenomen op de automatische detectors (Bos 1, Bos 2 en Bos 4), alsook tweemaal in het najaar van 2019. Rosse vleermuis is bijna ieder veldbezoek foeragerend waargenomen, en komt ook meermaals terug in de opnamen van de automatische detectors. Franjestaart is tweemaal vastgesteld op de automatische batdetector in Bos 1. Geen van alle waarnemingen tijdens de veldbezoeken en opnames op de automatische batdetectors wijzen op aanwezigheid van verblijfplaatsen in de bosjes. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn niet onderzocht, omdat gebouwen niet deel uit maakten van het onderzoek.

3.3 Grondgebonden zoogdieren

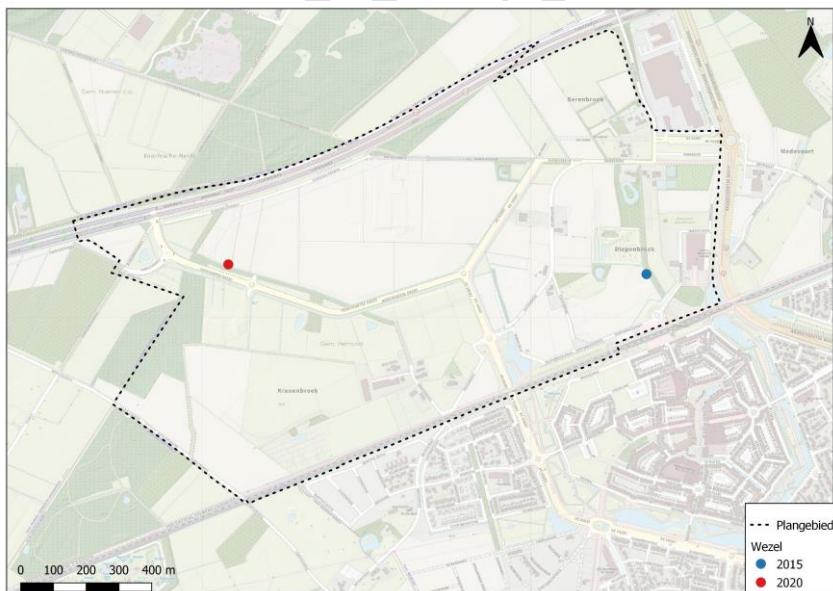
In totaal zijn acht soorten zoogdieren waargenomen op de Struikrovers en cameravallen. Op de Struikrovers waren voornamelijk opnames van muizen te zien, met bosmuis als meest talrijke soort. Daarnaast zijn nog rosse woelmuis en gewone bosspitsmuis waargenomen. Naast muizen zijn er nog opnames van konijn en een kat. In totaal is er één opname van een kleine marterachtige gemaakt, namelijk van een wezel (zie Foto 3). De wezel is waargenomen op de Struikrover langs de gracht in de houtwal net ten noorden van de Neervoortse Dreef (zie Figuur 12). In eerdere onderzoeken is eveneens een wezel aangetroffen, in het

oostelijk gelegen bos in het plangebied (Kragten, 2015). Verwacht mag worden dat de wezel voorkomt in de bosrijke en kleinschalige delen van het plangebied.

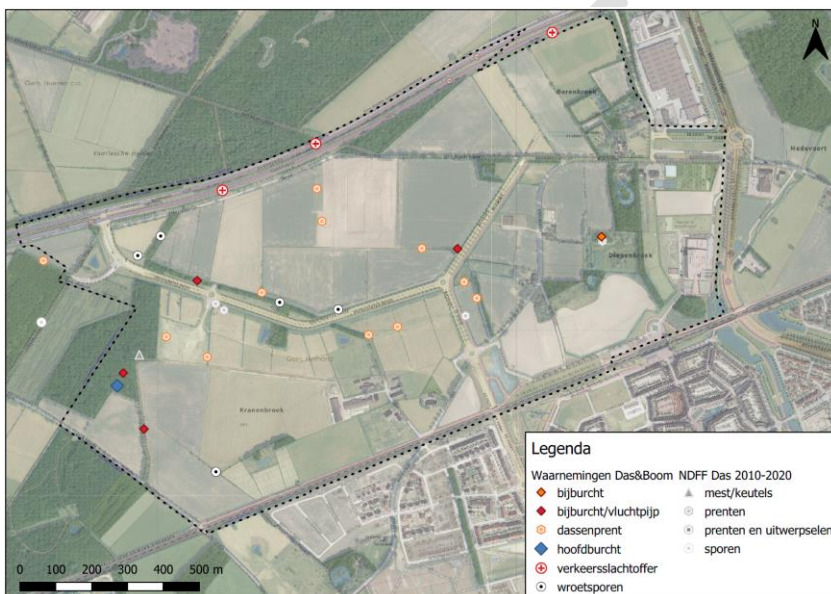
Foto 3: Wezel op één van de struikrovers.

Naast zoogdieren zijn ook verschillende soorten vogels vastgelegd. Dit betroffen algemene broedvogels die buiten het broedseizoen geen beschermde nesten hebben.

Figuur 12: Locatie waar wezel is aangetroffen op de Struikrover in 2020. Ook de locatie van 2015 wordt weergegeven.

Op de cameravallen zijn verder reeën, vossen, hazen en dassen vastgelegd. Uit het dassen-onderzoek van Das&Boom blijkt dat er een hoofdburcht van de das bevindt in het westelijke bosgebied in het plangebied (Das&Boom, 2019). Ook is er een oude bijburcht aangetroffen in het oostelijke bosgebied, deze was ten tijde van het onderzoek door Das&Boom bewoond door een vos. Verder trof Das&Boom verschillende sporen aan in verschillende delen van het plangebied, waaruit Das&Boom opmaakte dat grote delen van het plangebied deel uit maakt van het primaire en secundaire foerageergebied van de geconstateerde hoofdburcht in het westelijke bosgebied. De waarnemingen van Das&Boom en NDFF zijn opgenomen in figuur 13. Uit opnames van de cameraval in het westelijke bos blijkt dat de dassenburcht bewoond is door minimaal drie dassen. De dassen zijn zowel aan de hoofdburcht vastgelegd (zie Foto 4) alsook foeragerend in het meest noordelijke deel van het bos. Deze waarnemingen sluiten aan bij de waarnemingen van Das&Boom.

Figuur 13. Overzicht waarnemingen van de das door Das&Boom (Das&Boom, 2019) en uit het NDFF.

Foto 4: Eén van de drie dassen nabij de hoofdburcht.

3.4 Amfibieën

In totaal zijn vijf soorten amfibieën vastgesteld binnen de onderzochte poelen en watergangen. Tabel 7 geeft een overzicht van de aangetroffen soorten per poel.

Alpenwatersalamander komt voor in minimaal twee poelen. In poel 1 zijn geen adulte dieren waargenomen, alleen eitjes en juvenielen. In poel 3 zijn zowel adulte dieren als eitjes waargenomen. Van kleine watersalamander zijn zowel adulte dieren, eitjes als juvenielen waargenomen. Van bruine kikker en gewone pad zijn enkele adulte dieren waargenomen, maar vooral juvenielen. Alle gevangen groene kikkers waren bastaardkikkers. Poel 5 is meer een watergang/-buffer dan een poel, maar hier zijn geen amfibieën vastgesteld. Alleen tijdens het eerste bezoek stond hier water in. In de overige watergangen zijn verspreid doorheen het plangebied af en toe bruine kikkers en bastaardkikkers aangetroffen.

Tabel 7: Overzicht van de aangetroffen amfibieënsoorten per poel. De nummers verwijzen naar de nummers op de kaart in Figuur 6.

Poelnr	Alpenwater-salamander	Kleine watersa-lamander	Bruine kikker	Gewone pad	Bastaardkikker
1	x	x		x	x
2		x	x	x	x
3	x				
4			x		
5					
6		x	x	x	x

Foto 5: Juveniele Alpenwatersalamander in poel 1.

Tijdens het tweede onderzoek zijn in poel 1 en 3 eitjes aangetroffen die leken op kamsalamandereitjes (opgevouwen tussen blad en roomwit van kleur, zie foto 6). Omdat tijdens het scheppen geen adulte dieren zijn aangetroffen is er besloten om in de meest geschikte poelen in het plangebied (poel 1, 2, 3 en 6) gedurende één nacht fuiken uit te zetten om meer

duidelijkheid te krijgen omtrent de mogelijke aanwezigheid van kamsalamander. Tijdens het legen van de fuiken bleek echter dat er geen enkele salamander in zat. Ook tijdens het laatste bezoek zijn zowel geen adulte als juveniele kamsalamanders gevangen. De gevonden eitjes zijn mee naar huis genomen en in een aquarium geplaatst. Na enige tijd zijn ze uitgekomen en bleek dat de eitjes van kleine watersalamander waren.

Foto 6: Verdacht kamsalamanderei (links) en één van de uitgezette fuiken (rechts).

3.5 Levendbarende hagedis

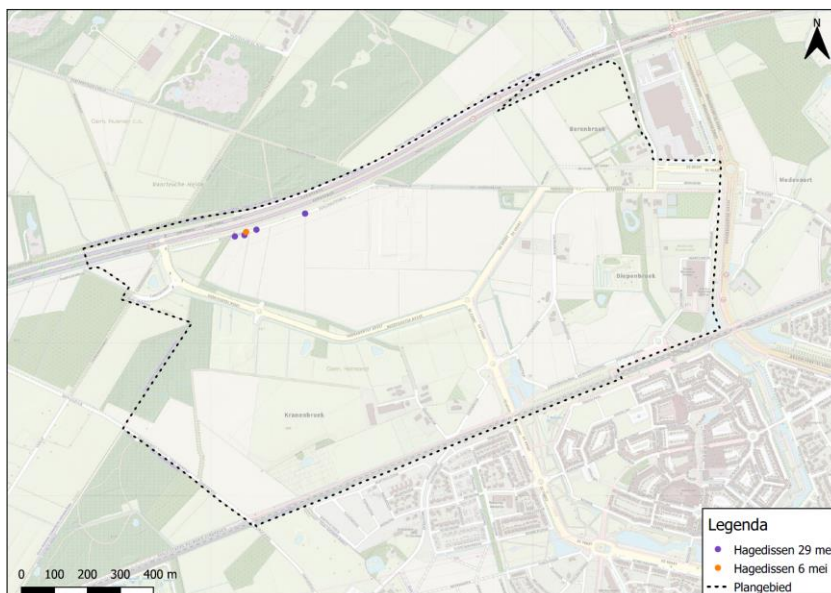
Er zijn vijf waarnemingen van levendbarende hagedis gedaan langs de Scheerrijtenweg, waarvan zowel adulte als subadulte dieren (zie figuur 14). De vondst van een subadult exemplaar geeft aan dat er in de voorgaande jaren een succesvolle voortplanting heeft plaatsgevonden, waardoor we kunnen spreken van een kleine populatie. Op de locatie De Voort waren beide terreinen omgeploegd, waardoor de tapijttegels verwijderd waren en hier geen onderzoek heeft kunnen plaatsvinden.

Foto 7: Tapijttegel aan de Scheerrijtenweg (links) en omgeploegd terrein nabij onderzoekslocatie De Voort (rechts).

Naast de hagedissen is ook nog een veldkrekel en kleine parelmoervlinder waargenomen in de berm met de Scheerrijtenweg. Deze soorten hebben geen beschermde status, maar zijn wel een bijzondere verschijning in een overwegend intensief landbouwgebied. Beide soorten

houden van zonnige, droge, schrale en weinig begroeide plaatsen. In de berm staan ook vi-ooltjes, welke de waardplant zijn van de kleine parelmoervlinder.

Figuur 14. Overzicht waarnemingen levendbarende hagedis. Deze zijn allen aangetroffen langs het zuidoost georiënteerde talud van de Scheerrijtenweg.

3.6 Kleine ijsvogelvinder

Tijdens het onderzoek zijn geen kleine ijsvogelvinders aangetroffen, terwijl het gebied wel geschikt oogt (met name de bosrand van het westelijke bos in het plangebied). De volgende soorten zijn aangetroffen in de bosrand: atalanta, boomblauwtje, bruin zandoogje, citroenvlinder, dagpauwoog, gehakkelde aurelia, groot dikkopje, hooibeestje, klein koolwitje, kleine parelmoervlinder en landkaartje. Kleine parelmoervlinder is tevens op 6 mei aangetroffen in de berm van de Scheerrijtenweg (zie eerder). Alle genoemde soorten hebben geen beschermde status. Wel is de kleine parelmoervlinder opgenomen op de Rode Lijst als Kwetsbaar.

Foto 8: Geschikte bosrand langs het westelijke bos (boven). Zowel landkaartje (linksonder) als kleine parelmoervlinder (rechtsonder) zijn hier aangetroffen.

CONCEPT

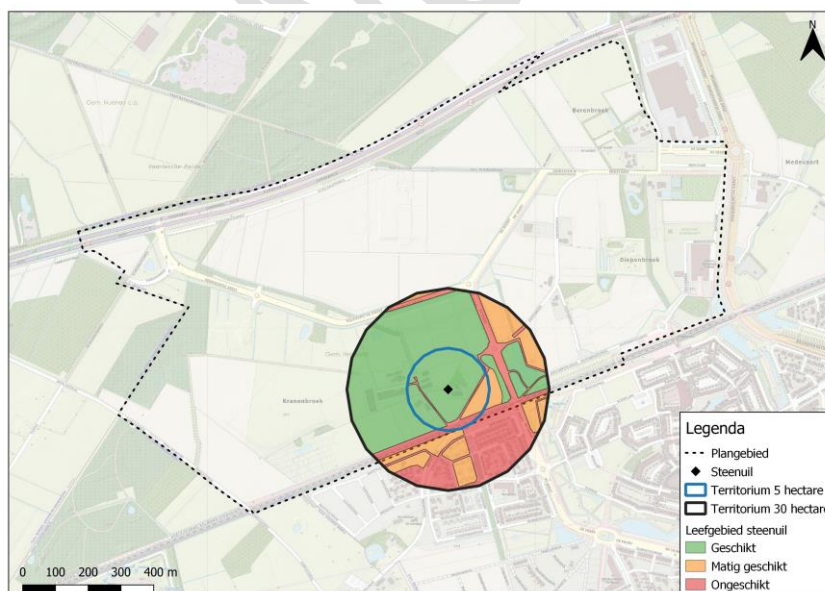
4 EFFECTANALYSE

4.1 Jaarrond beschermde nesten en eekhoorn

De vogelsoorten uit categorie 5 komen verspreid voor doorheen het plangebied. Categorie 5 zijn honkvaste broeders, maar het zijn soorten die voldoende flexibel zijn. De nesten zijn jaarrond beschermd als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen. In dit geval blijft er na de ontwikkeling, zowel binnen als in de directe omgeving van het plangebied, voldoende geschikt leefgebied voor deze soorten aanwezig.

Wat betreft buizerd zijn er drie nesten gevonden. De twee oude nesten in het bos in het westen van het plangebied blijven gehandhaafd, het nest in het solitaire bosje wordt naar verwachting verwijderd. Door het verwijderen van één van de buizerdnesten worden geen negatieve effecten op de lokale populatie verwacht. Binnen het territorium van een buizerd zijn vaak twee tot drie nesten aanwezig, waartussen regelmatig wordt gerouleerd (BIJ12, 2017b). Binnen het territorium blijven minimaal twee nesten aanwezig. Tevens is er in de directe omgeving voldoende alternatieve nestgelegenheid en leefgebied voorhanden.

In de woning aan Kranenbroek 1 nesten verschillende huismussen. De woningen alsmede het leefgebied in de directe omgeving van de woningen (de erven, waar de essentiële onderdelen van de leefgebieden aanwezig zijn) blijven bestaan waardoor negatieve effecten op

Figuur 15: Geschiktheid van het leef- en foerageergebied van de steenuil binnen het plangebied.

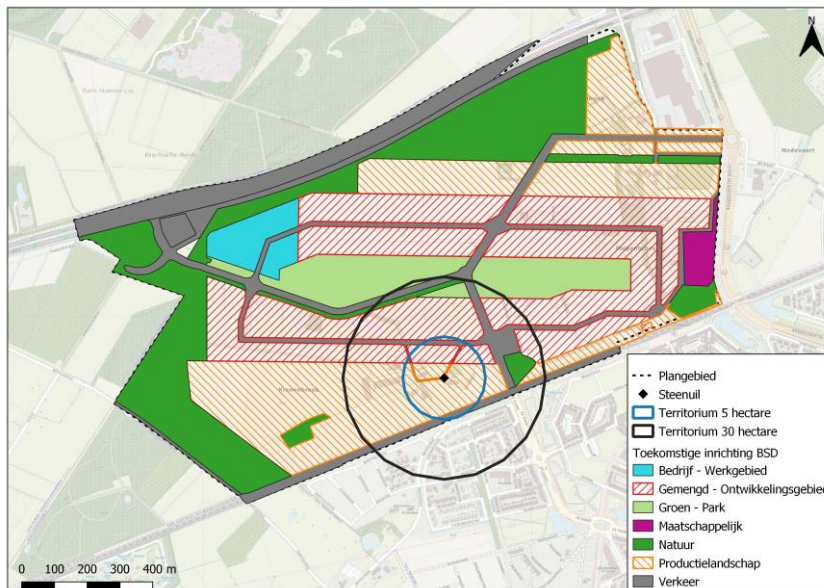
huismussen zijn uitgesloten.

Door de ontwikkeling binnen het plangebied worden geen verblijfplaatsen van steenuil vernietigd. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van steenuil zijn uitgesloten. Wel is het mogelijk dat er effecten zijn op het leefgebied van de aanwezige steenuil. Figuur geeft de geschiktheid van het leef- en foerageergebied weer van het aangetroffen territorium binnen het plangebied. Territoria van steenuil variëren in grootte, vaak tussen de 5 en 30 hectare, afhankelijk van het voedselaanbod en de leeftijd van het mannetje. Jonge mannetjes hebben vaak een groter territorium dan oudere, ervaren mannetjes (BJJ12, 2017c). De geschiktheid is bepaald op basis van de veldbezoeken en luchtfoto's. Weilanden, houtwallen, poelen, slootkanten, boerenerven en tuinen zijn geschikt foerageergebied voor de steenuil. Matig foerageergebied bestaat voornamelijk uit maïsakkers en de ruderaal terreinen ten zuiden van de spoorweg. Tot ongeschikt foerageergebied behoren de wegen en woonwijken binnen het plangebied.

De ontwikkeling van het Brainport Smart District zorgt voor een kwaliteitsvermindering van het huidige leefgebied van de steenuil. De weilanden, poelen, sloot- en houtkanten ten noorden van de woningen nabij Kranenbroek verdwijnen en komt bebouwing voor terug. In het resterende gedeelte rond de woningen nabij Kranenbroek en richting het westen blijft productielandschap bestaan (zie Figuur 13). Binnen het productielandschap binnen de straal van het territoria van de steenuil zijn volgende activiteiten voorzien (concept regels omgevingsplan BSD):

- Stadslandbouw: biologische voedselproductie, landbouw, hobbymatig houden dieren;
- elektrische laadpalen en voorzieningen voor nieuwe innovatieve vormen van vervoer;
- kleinschalige energieopwekking;
- centrale parkeervoorzieningen bij de desbetreffende aanduiding;
- houtsingels en natuurontwikkeling, met een functie voor de das;
- waterlopen, waterpartijen, wateropvang- en infiltratievoorzieningen en waterberging;
- extensief recreatief medegebruik;
- verkeer.

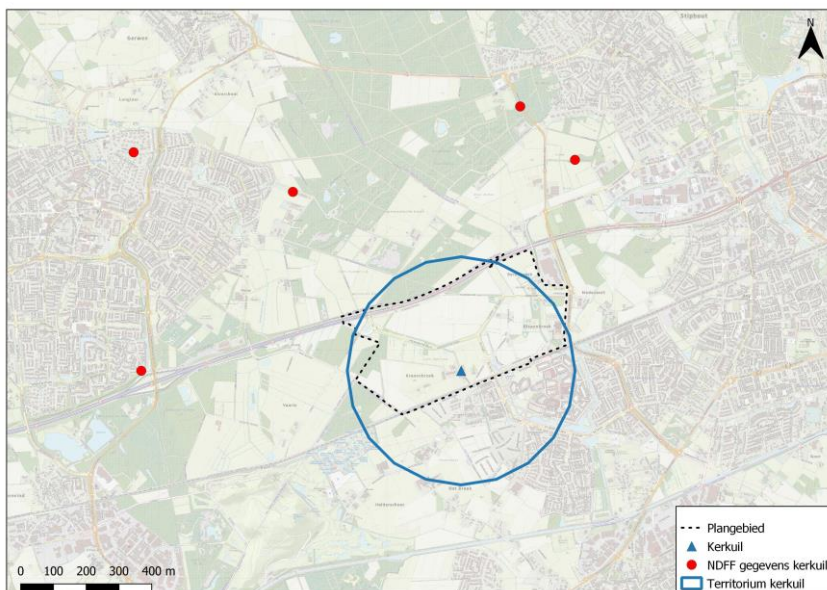
Activiteiten zoals biologische voedselproductie (moestuinen), kleinschalige landbouw en het hobbymatig houden van dieren passen perfect binnen het leefgebied van de steenuil. Het is dan ook belangrijk om deze activiteiten te ontwikkelen in de directe omgeving van het territorium. Verder is een afwisseling van korte en verruigde vegetatie belangrijk met voldoende zit- en uitkijkposten in het landschap. Echter zal tijdens het ontwikkelen van de toekomstige situatie het leefgebied voor een gedeelte tijdelijk ongeschikt worden, met name tijdens de realisatie van fase 2. Om deze tijdelijke, ongeschikte situatie te overbruggen moeten compenserende maatregelen worden getroffen en uitgewerkt in een compensatieplan, waarbij dient te worden gekeken of vooruitlopend op de realisatie van fase 2 het productielandschap met stadslandbouw kan worden ontwikkeld. Tevens dient hiervoor een ontheffing te worden aangevraagd.

Figuur 13: Toekomstig beeld van het landschap binnen het territorium van de steenuil (bron: gemeente Helmond 2020).

Een kerkuil heeft een verblijfplaats en zijn leefgebied (deels) binnen het plangebied. Het individu is meerdere keren roepend waargenomen nabij de woningen rond Kranenbroek alsook foeragerend in de omgeving. Een leefgebied van kerkuil varieert van 60 hectare in een voor de kerkuil heel goed gebied, tot 1200 hectare in een voor de kerkuil heel arm gebied. De grootte van het functionele leefgebied wordt grotendeels bepaald door het voedselaanbod. Bij een geschikt voedselaanbod hebben kerkuilen voldoende aan een gebied van 500 tot 1.500 meter rond de broedplaats. Als het voedselaanbod kleiner is, heeft de kerkuil een groter gebied nodig. Binnen het plangebied is op dit moment voldoende voedsel aanwezig. Daarnaast duiden waarnemingen op een afstand van meer dan 1000 m van elkaar vaak op verschillende territoria, maar deze afstand is gebiedsafhankelijk (BIJ12, 2017a). Uit gegevens van de NDFF zijn meerdere waarnemingen van kerkuil bekend in de ruime omgeving (zie Figuur 14). De dichtstbijzijnde waarneming is op een afstand van meer dan 2000 m, wat er op duidt dat dit waarschijnlijk een ander territorium is.

Door de ontwikkeling van het Brainport Smart District vermindert de kwaliteit van het habitat binnen het territorium voor de kerkuil, net zoals voor de steenuil. Aanvullende inrichtingsmaatregelen zijn nodig om in voldoende geschikt leefgebied te voorzien en kunnen (deels) ingepast worden in de compensatiemaatregelen voor steenuil en das (zie daar). De inrichtingsmaatregelen zullen gerealiseerd moeten worden binnen het territorium van de kerkuil (zie blauwe cirkel Figuur 14), vooruitlopend op de realisatie van fase 2. Deze maatregelen moeten worden uitgewerkt in een compensatieplan. Tevens dient hiervoor een ontferming te worden aangevraagd.

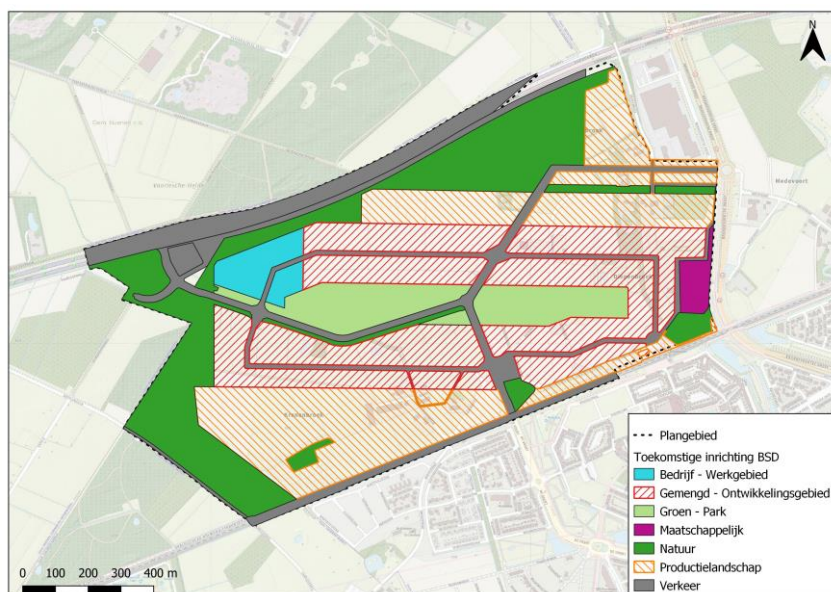

Figuur 14: Het territorium van de kerkuil met een bufferafstand van 1000 meter rondom de verblijfplaats. Daarnaast overige waarnemingen van kerkuil uit de NDFF van de laatste 10 jaar.

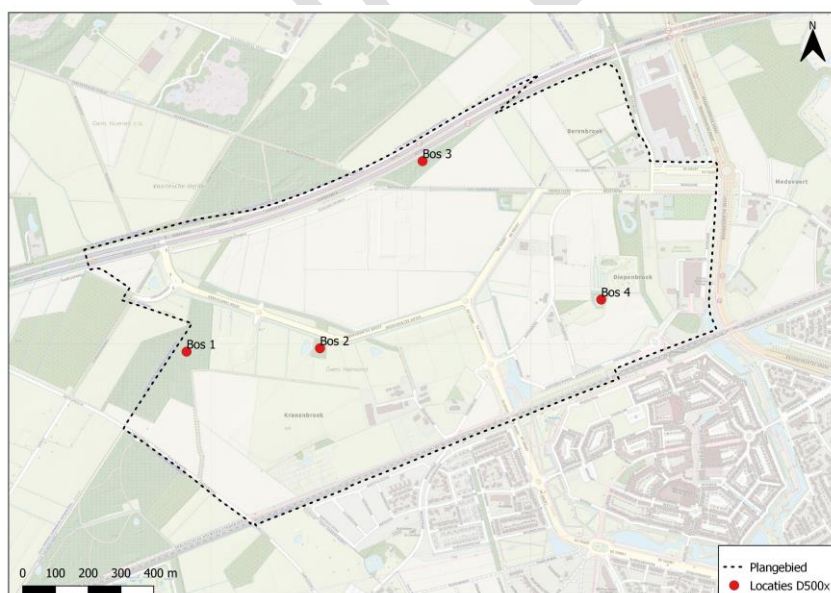
4.2 Vleermuizen

Er is een belangrijke vliegroue van minimaal 51 gewone dwergvleermuizen en 13 laatvliegers aanwezig aan de bomenlaan langs de Nuenense dijk richting de Scheerrijtenweg. Een deel van de vleermuizen op deze vliegroue, vliegt verder naar het zuiden richting de Neervoortse Dreef. Bij de ontwikkeling van het terrein dient hier rekening mee gehouden te worden. In de toekomstige inrichting is te zien dat de bomenlaan aan de Nuenense dijk blijft behouden, alsook langs de Scheerrijtenweg en richting het zuiden naar de Neervoortse Dreef (zie Figuur 15). De vleermuizen kunnen deze vliegroue dus blijven gebruiken. Er moet wel gezorgd worden dat geen (extra) verlichting op de vliegroue schijnt (met name belangrijk bij het deel bedrijf – werkgebied en bij het gemengde ontwikkelingsgebied in het noorden). Indien rekening wordt gehouden met bovenstaande, worden geen negatieve effecten op de vliegroue verwacht.

Verblijfplaatsen zijn niet vastgesteld binnen het plangebied. Ondanks dat het vleermuisonderzoek bij de (mogelijk) te verdwijnen bossen niet geheel conform het Vleermuisprotocol is uitgevoerd (in Bos 2 mist nog één avondonderzoek), kan er met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid geconcludeerd worden dat er geen verblijfplaatsen gemist zijn. De technische storings van de automatische batdetectors deden zich voor in de bossen die blijven behouden (Bos 1 en Bos 3). In de bossen die (mogelijk) verdwijnen (Bos 2 en Bos 4) zijn wel gegevens verzameld in de periode 5 juli – 9 augustus, aangevuld met nog drie veldbezoeken einde juli 2020. Daarvan waren twee ochtendbezoeken (ieder bosje één bezoek) en één avond

Figuur 15: Overzicht van het plangebied met in concept aanduidingen voor het Brainport Smart District (bron: Gemeente Helmond).

Figuur 16: Locaties van de automatische batdetectoren Pettersson D500x.

bezoek (Bos 4). Tijdens het ochtendonderzoek zijn in beide bosjes geen verblijfplaatsen vastgesteld, maar bij Bos 4 vloog laat in de ochtend nog een rosse vleermuis langs die even foerageerde en plots verdween. Omwille hiervan is nog een extra avondbezoek uitgevoerd bij de gekende holtes in het bos (onderzocht in het voorjaar), maar zijn geen uitvliegende dieren waargenomen. In Bos 2 zijn nauwelijks geschikte holtes/scheuren aanwezig die dienst kunnen doen als verblijfplaats van vleermuizen. Op basis van de onderzoeken in 2020, en de waarnemingen van het najaar 2019, worden negatieve effecten op verblijfplaatsen van boombewonende soorten in de (mogelijk) te verwijderen bosjes (Bos 2 en Bos 4) uitgesloten.

4.3 Grondgebonden zoogdieren

Kleine marterachtigen

Wezel is éénmaal vastgesteld op de Struikrover en aangenomen kan worden dat het dier ook één of meerdere rustplaatsen heeft in het plangebied. Daarnaast is er in 2015 een waarneming van een wezel aangegeven door Kragten (Kragten, 2015). Wezels komen voor in open, droog natuur- en cultuurlandschap, maar ook in andere biotopen. Het belangrijkste is de aanwezigheid van voldoende schuilmogelijkheden en geschikt voedsel. Schuilmogelijkheden zijn voldoende aanwezig binnen het plangebied in de vorm van bosjes, houtwallen en ruige slootbegroeiing. Het hoofdvoedsel van wezels bestaat uit muizen (vnl. woelmuizen), welke ook aanwezig zijn binnen het plangebied (vb. waarnemingen op de Struikrover). Door het ontwikkelen van het Brainport Smart District gaat mogelijk een deel van het leefgebied verloren, inclusief mogelijke vaste voortplantings- of rustplaatsen. Echter, het grootste gedeelte van het te bebouwen oppervlak is op dit moment open landschap. Open landschap is geen geschikt leefgebied voor wezels, omwille van het ontbreken van schuilmogelijkheden. Toch zullen op enkele plekken bosjes worden verwijderd en neemt het risico op verkeersslachtoffers in de toekomst toe door het aanleggen van ontsluitingswegen. Ten tijde van de werkzaamheden kunnen wezels terecht in de randen van het plangebied, welke nog voldoende dekking geven. Daarnaast zal in de toekomst het park, alsook de inrichtingsmaatregelen ten behoeve van de stadslandbouw en ter compensatie van het NNB ervoor zorgen dat het leefgebied van de wezel niet in kwaliteit achteruit gaat. Een ontheffing voor wezel is nodig. Er zijn geen mitigerende maatregelen nodig gezien de toekomstige inrichting van de BSD en de reeds aangegeven compensatiemaatregelen voor de NNB. Wel dient de kwetsbare periode te worden ontzien bij het verwijderen van het leefgebied. De kwetsbare periode komt grotendeels overeen met het broedseizoen van vogels.

Das

De effecten van het plan op de das zijn reeds in beeld gebracht door Das&Boom (Das&Boom, 2019). Zij geven aan dat door het voorliggende plan volgens de berekeningen van Das&Boom circa 15,8 hectare primair foerageergebied (grasland en bos) en circa 18,4 hectare secundair foerageergebied (maisakkers) verloren zal gaan door de bebouwing. Das&Boom heeft conform de aangegeven compensatiemethode uit het Kennisdocument Das (BIJ12, 2017) berekend dat dit leidt tot een compensatieopgave van 28 hectare.⁵ Het foerageergebied (voornamelijk secundair foerageergebied) wat verloren gaat door de aanleg van het park en de waterpartijen in het hart van de nieuwe woon/werkwijk is hierbij door Das&Boom buiten

⁵ Volgens het kennisdocument Das dient 120% van het verloren primair leefgebied (16,6 hectare) en 50% van het verloren secundair leefgebied (18,9 hectare) gecompenseerd te worden in de vorm van nieuwe weilanden en/of landschappelijke geleidingselementen (hagen/houtwallen) of boomgaarden. Dat zou betekenen dat circa $1,2 \times 15,8 + 0,5 \times 18,4 = 28$ hectare gecompenseerd dient te worden.

beschouwing gelaten. De reden is dat Das&Boom ervan uitgaat dat de das mogelijk van het park gebruik kan maken in de toekomst, na realisatie van het plan.

Das&Boom geeft verder aan dat door de toenmalige plannen reeds werd voorzien in 26 ha compensatie door aanleg van bossen rondom de woon en bedrijfskern. Echter, doordat de toenmalige plannen voorzagen in een bedreiging van het ecologisch functioneren van de hoofdburcht en het verloren gaan van een (onbewoonde) bijburcht in het oostelijk deel van het plangebied, heeft Das&Boom een alternatief inrichtingsplan gepresenteerd voor de BSD met compensatie voor de das. Daarbij stelt Das&Boom voor om de hoofdburcht en de bijburcht te ontzien door de woon en bedrijfskern anders te plaatsen en wordt voorgesteld om de kern van de compensatie te plaatsen direct ten zuidoosten van de hoofdburcht, bestaande uit een kleinschalig landschap met houtwallen begrenste beweide en bemeste weilanden en enkele graanvelden.

Het plan dat Das&Boom heeft beoordeeld is echter inmiddels wat aangepast; het plangebied van de BSD is iets naar het oosten verschoven om het bosgebied in het westen te sparen, waarin zich tevens de hoofdburcht bevindt van de das, dat onderdeel uitmaakt van de NNB. Tevens is de voorgestelde inrichting van de schil rondom de woonwijk aangepast door de voorgestelde herziening van de NNB (Hendriks, 2020). Hierbij is er geprobeerd om rekening te houden met de eisen van de das aan de hand van het advies van Das&Boom door de benodigde (herberekende) compensatie voor de das te combineren met de herziening van de NNB. De voorgestelde alternatieve inrichting van de BSD door Das&Boom is echter niet doorgevoerd, waardoor een bijburcht van de das verloren zal gaan. Zoals Das&Boom heeft aangegeven in haar rapportage, dienen alle burchten van de das die tot 5 jaar geleden bewoond waren, te worden beschouwd als beschermd conform het Kennisdocument Das. Rho adviseurs heeft een berekening gemaakt van het verlies aan leefgebied van de das als gevolg van het nieuwe ontwerp. Zij komt daarbij op een verlies van 14,7 ha primair leefgebied en 21 hectare secundair leefgebied. Volgens Rho adviseurs leidt dit tot een compensatieopgave van 23,3 hectare. Om het verlies aan leefgebied en een vaste voortplantings- of rustplaats te compenseren, gelijktijdig met de herbegrenzing van de NNB, wordt door Rho adviseurs de volgende maatregelen voorgesteld:

“Voor de opgave van de das geldt dat het habitat van de das bestaat uit twee essentiële delen, namelijk de verblijfslocatie (hoofd- en bijburcht) en de foerageergebieden bij voorkeur grasland maar eventueel ook mais, tuinen en akkers. Deze gebieden dienen met elkaar verbonden te zijn door middel van locaties met dekking zoals houtwallen. De huidige bosschages zijn geschikt voor de das als verblijfsplaats; dit blijkt uit de aanwezigheid van de dassenburcht. De aanwezige graslanden en akkers vormen een foerageergebied. Het aantal beschutte routes voor de das is momenteel zeer beperkt. In het nieuwe plan worden daarom de nodige maatregelen genomen om de verbindingen tussen foerageergebied en verblijfsplaats te versterken. Deze verbindingen bestaan uit houtwallen en houtsingels zoals ook aanbevolen is door Stichting Das&Boom. Zowel het natuurnetwerk Noord-Brabant als het productielandschap vormt geschikt leefgebied voor de das. Het totale leefgebied in de toekomst bedraagt daarmee 59,2 hectare waarvan circa 32 hectare (NNB) en 27 (productielandschap). Hierbij bestaat 14,3 hectare uit primair leefgebied in de vorm van bos en 13,2 hectare uit primair leefgebied grasland in het natuurnetwerk Noord-Brabant. Daarnaast is het productielandschap van circa 27 hectare geschikt als secundair foerageergebied. Het totale foerageergebied voor de das zal dus circa 40 hectare bedragen. Dit is exclusief het park in het stedelijk gebied wat mogelijk ook geschikt leefgebied voor de das is. Hiermee wordt voldaan aan de noodzakelijke compensatie. Om de kwaliteit en van kwantiteit van het leefgebied van de das te waarborgen zijn zowel het verblijfsgebied, het merendeel van de dekking en migratieroutes alsmede het primaire foerageergebied onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant. Hier-

door neemt het oppervlakte geschikt leefgebied voor de das dat geborgd is binnen het natuurnetwerk toe.

De [...] vermelde oppervlakte van 27,4 hectare voor secundair foerageergebied is de maximale ruimte die er voor de das is. Ongeschikte geplande functies zoals het waterstoftankstation en de hoofdwegen zijn hierbij niet meegerekend. Met de volgende randvoorwaarden is het productiegebied geschikt voor de das:

- weilanden, akkers en moestuinen zijn uitermate geschikt foerageergebied;
- voorkom zoveel mogelijk verharding, zoals parkeerplaatsen, wegen;
- voorkomen obstakels zoals hekwerken, gaas;
- zorg voor ruimte voor gras en kruiden bij realisatie zonneweiden;
- voorkom intensief menselijk gebruik van het terrein.

De beoogde houtwallen en houtsingels sluiten zoveel mogelijk aan bij het voorstel van Das en Boom. Er is gekozen om de houtsingels die buiten de stedelijke contour vallen zowel in de NNB als in het productielandschap te realiseren. Dit versterkt de verbinding van het leefgebied van de das doordat er dekking in de vorm van deze singels ontstaat in het volledig leefgebied. De verbindingstrook in het noorden voor de das tussen de Neervoortse dreef en Europaweg wordt in de toekomstige situatie doorsneden door een langzaam verkeeroute. Om externe werking van deze route te voorkomen wordt hier een extra dassentunnel gerealiseerd.” (Hendriks, 2020)

Hoewel de basis goed lijkt te zijn uitgewerkt door Rho adviseurs, ontbreken een aantal belangrijke randvoorwaarden voor de das in het compensatieplan. Zo worden er een aantal natuurbeheertypen voorgesteld om te voorzien in de compensatie van primair leefgebied. Zoals Das&Boom terecht heeft aangegeven, bestaat primair leefgebied uit kleinschalige percelen bestaande uit bemeste en beweidde graslanden die voorzien in het stapelvoedsel van de das, namelijk regenwormen. In het Kennisdocument Das van BIJ12 staat de volgende omschrijving met betrekking tot het foerageergedrag en -gebied van de das:

“Regenwormen vormen het grootste deel van het voedsel van de das (stapelvoedsel). Daarnaast eten dassen bosvruchten, valfruit, noten, eikels, granen (vooral maïs en tarwe), paddenstoelen, jonge knaagdieren, egels, slakken en insecten (zoals kevers en wespen- en hommelbroed) en de larven van langpootmuggen (emelten) en kevers (engerlingen).

Het voedselaanbod is vooral op bemeste grasweiden (regenwormen) en in maïsakkers (maïskolven) van het agrarische gebied te vinden. In meer natuurlijke landschappen moeten dassen meer inspanning leveren om voldoende voedsel te vinden. Er is daar minder eetbare biomassa te vinden en de plekken waar voedsel te vinden liggen meer verspreid. Oude en structuurrijke eikenbossen bevatten wel jaarrond een hoger en gevarieerd aanbod aan voedsel en zijn dus ook belangrijke foerageergebieden.” (BIJ12, 2017d)

Om goed bij de regenwormen te kunnen komen, mag het gras niet te lang zijn. Voor een hogere dichtheid aan regenwormen is verder een voedselrijke grond vereist. De das is om deze reden gebaat bij percelen waar gangbare landbouw plaats vindt (veeteelt). Het is de vraag of het voorgestelde natuurbeheertype kruiden- en faunarijke grasland daarin kan voldoen en inderdaad kunnen leiden tot de kwalitatieve en kwantitatieve verbetering die Rho adviseurs voor ogen heeft. Volgens de algemene beschrijving van het natuurbeheertype Kruiden- en faunarijke grasland wordt het grasland meestal extensief beweid of gehooit en

niet of slechts incidenteel wordt bemest.⁶ Verder wordt aangegeven dat Kruiden- en faunarijks grasland bij een goede kwaliteit wordt gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Daarmee kan natuurlijk grasland, dat in de regel ruigere en hogere vegetatie heeft en voedselrijker is dan productiegrasland met beweiding, niet gelijkstaan aan productiegrasland. Dit geldt eveneens voor het voorgestelde natuurbeheertype Vochtig hooiland.⁷ In het Kennisdocument Das wordt dan ook aangegeven dat in meer natuurlijke landschappen dassen meer inspanning moeten leveren om voldoende voedsel te vinden, vanwege de lagere biomassa en lagere dichtheid aan prooidieren. Ook de nieuwe bossen kunnen nog niet op de korte en middellange termijn worden beschouwd als primair leefgebied, zodat de aangegeven natuurbeheertypen niet kunnen worden beschouwd als compensatie van primair leefgebied. Daarmee is niet gezegd dat deze percelen in het geheel niet kunnen bijdragen als foerageergebied. Deze percelen herbergen uiteraard prooidieren, maar in mindere mate dan de voedselrijke graslanden en weilanden in de gangbare veeteelt. Verder betreffen deze delen van het plangebied al secundair leefgebied van de das in de huidige situatie, waardoor de omzetting naar kruiden- en faunarijks grasland niet aan kwaliteit toevoegt. Ook de nieuwe bossen zullen op korte termijn nog niet voldoende dekking kunnen geven voor de das om er een nieuwe burcht te graven. De percelen waar er sprake is van de omzetting van het huidige productielandschap naar natuur vanwege de herbegrenzing van de NNB, kunnen daarmee niet worden meegenomen in de compensatie van leefgebied van de das. Er is hiermee eerder sprake van een ondercompensatie dan de door Rho adviseurs aangegeven overcompensatie door het nu voorliggende plan, waardoor er een mogelijke restopgave ligt.

Tevens is het onduidelijk waarom een aantal bestaande elementen binnen de contouren van het aangepaste BSD niet zijn meegenomen in de berekening van het te compenseren leefgebied van de das. Zo zijn enkele bosjes niet meegenomen in deze berekening, terwijl Das&Boom in haar rapportage aangeeft dat het huidige bos onderdeel vormt van het primaire leefgebied van de das. Om deze reden heeft Das&Boom de bestaande bosjes ontzien bij de voorgestelde alternatieve inrichting van het BSD. Doordat bossen ook een belangrijk onderdeel vormen van het primaire leefgebied, dienen deze meegenomen te worden in de compensatieopgave, voor zover deze liggen binnen de contouren van het BSD. Ook het waterstofstation in het westelijk deel van het plangebied, niet meegenomen door Rho adviseurs omdat dit buiten hun vraagstelling lag, zorgt voor een lokaal verlies aan leefgebied. Verder is tevens niet de meest actuele situatie meegenomen in de compensatieopgave. Het voormalig landbouwbedrijf aan de Scheerrijtenweg is inmiddels een (graan)akker, waarmee het perceel onderdeel uitmaakt van het huidige te beschouwen leefgebied van de das. Daarnaast heeft Rho adviseurs niet het tijdelijk verlies aan leefgebied door de ontwikkeling van het park meegenomen in haar berekeningen. Hoe het park eruit komt te zien, is nog onduidelijk. In de worst-case scenario moet ervan worden uitgegaan dat grote delen van het leefgebied binnen de contour van het park als tijdelijk ongeschikt moet worden beschouwd vanwege de realisatiefase van de BSD. Door deze ontwikkelingen gaat eveneens leefgebied verloren van de das, waardoor er, weliswaar tijdelijk, sprake is van een grotere impact op het ecologisch functioneren van vaste voortplantings- en rustplaatsen dan nu wordt aangegeven door zowel Das&Boom als Rho adviseurs.

⁶ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n12-rijke-graslanden-en-akkers/n12-02/>

⁷ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n10-vochtige-schraalgraslanden/n10-02-vochtig-hooiland/>

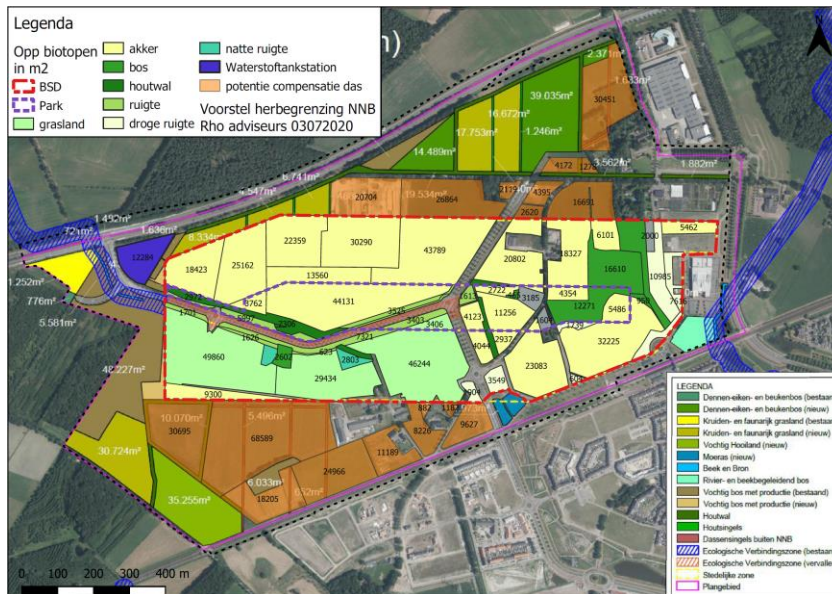
Vanwege bovenstaande omissies, heeft Ecologica opnieuw gekeken naar de compensatieopgave. Hiervoor is de volgende onderscheid gemaakt:

- de **realisatiefase**, waarin het gehele oppervlak binnen de contouren van het BSD, inclusief het park, verloren gaat als leefgebied van de das, en
- de **gebruiksfase**, waarin het park weer beschikbaar kan komen als onderdeel van het leefgebied van de das.

Hierbij dient wel de fasering te worden meegewogen van de realisatie van BSD; fase 2 van het ontwikkelingsgebied zal naar verwachting vijf jaar na de start van fase 1 worden gerealiseerd. Daarmee is er sprake van een afname van leefgebied in twee stappen, waarmee het grondgebied van fase 2 tijdelijk kan worden benut voor tijdelijke compensatie voor de das. Verder zijn de biotopen binnen de contouren van het BSD, het park ingedeeld in enkele globale biotopen met een aanduiding als primair of secundair leefgebied voor de das. Het resultaat van de analyse staat in onderstaande Tabel 8 en in Figuur 17.

Tabel 8: Overzicht verlies foerageergebied das als gevolg van de realisatie van het BSD en compensatieopgave, uitgesplitst in permanente en tijdelijke aantasting, voor het primair en secundair leefgebied per biotoop.

Type aantasting per biotoop	Som oppervlak (m2)	Compensatie factor	Compensatie opgave (m2)	Compensatie opgave (ha)
Permanent	530.465,21	71%	387.918,93	38,79
primair leefgebied	175.266,08	120%	210.319,29	21,03
bos	30.682,51	120%	36.819,01	3,68
grasland	125.538,49	120%	150.646,19	15,06
houtwal	6.760,78	120%	8.112,93	0,81
waterstoftankstation	12.284,30	120%	14.741,16	1,47
secundair leefgebied	355.199,13	50%	177.599,64	17,76
akker	320.802,45	50%	160.401,26	16,04
droge ruigte	26.397,33	50%	13.198,68	1,32
natte ruigte	4.636,74	50%	2.318,38	0,23
ruigte	3.362,61	50%	1.681,32	0,17
Tijdelijk	80.649,44	75%	57.637,06	5,76
primair leefgebied	24.731,88	120%	29.678,26	2,97
bos	12.735,06	120%	15.282,08	1,53
grasland	3.406,22	120%	4.087,46	0,41
houtwal	8.590,60	120%	10.308,72	1,03
secundair leefgebied	55.917,56	50%	27.958,80	2,80
akker	32.358,09	50%	16.179,05	1,62
ruigte	23.559,47	50%	11.779,75	1,18
Eindtotaal	611.114,65	72%	445.555,99	44,56

Figuur 17: Verlies biotopen das en compensatiemogelijkheden binnen het plangebied, geprojecteerd op de herbegrenzing van de NNB zoals voorgesteld door Rho adviseurs (Hendriks, 2020).

Er ligt aan de hand van de bovenstaande analyse een compensatieopgave van 38,8 hectare voor het permanent verlies van leefgebied van de das nadat het gehele BSD is gerealiseerd. Daarnaast dient er te worden voorzien in een aanvullende 5,76 hectare tijdelijk geschikt leefgebied ten tijde van de afname van leefgebied ten tijde van de tijdelijke woningbouw en de ontwikkeling van het park. Er ligt hiermee een compensatieopgave van in totaal 44,56 hectare. Tevens dient er een burcht van de das te worden gecompenseerd.

Aangezien hiervoor reeds is aangegeven dat de voorgestelde natuurbeheertypen kruiden- en faunarijk grasland en vochtig hooiland niet leiden tot een kwalitatieve verbetering van het leefgebied van de das, dient de compensatieopgave elders te worden gerealiseerd. De NNB kan voedsel bieden voor de das, maar deze is zoals eerder aangegeven qua voedselvoorziening gelijk aan de huidige voedselvoorziening voor de das. Een mogelijkheid is het kwalitatief verbeteren van het overige deel van het leefgebied van de das, door middel van het behoud van beweide productiegroenlanden met daaraan toegevoegd een kleinschalig netwerk van hagen en houtwallen met onder meer in de houtwallen en in de weilanden fruitbomen zoals appel, peer en kers conform het reeds door Das&Boom voorgestelde aanplantmateriaal. De totale oppervlakte van de potentiële percelen waar het leefgebied in kwaliteit kan worden verbeterd bedraagt 28,2 ha. Dit leidt tot een theoretische compensatiemogelijkheid van 14,1 ha (kwalitatieve verbetering van 50%). De mogelijkheden zijn echter beperkt tot de delen die zijn aangegeven als productielandschap waar beroepsmatige veeteelt geen plek meer zal hebben. Wel zal er straks sprake zijn van onder meer stadslandbouw.⁸ Of de voorziene kwaliteitsverbetering voldoende is om de compensatieopgave te dekken, zal afhangen van de uitkomst van de effectanalyse.

⁸ Definitie volgens Concept Regels: 'het biologisch telen, oogsten en afzetten van voedsel in of in de nabijheid van kernen. Onder stadslandbouw valt ook het hobbymatig houden van dieren. Leidend is dat er een agrarisch product uit voort komt en dat sprake is van korte voedselketens. Binnen stadslandbouw zijn tevens kleinschalige educatieve activiteiten toegestaan.'

teitstoeslag te realiseren is binnen de stadslandbouw hangt af van de mate waarin 'hobbymatig' dieren worden gehouden, zoals koeien, om grasland te beweiden. De stadslandbouw is ten eerste bedoeld om voedsel te genereren voor de bewoners van de BSD. Hoe de stadslandbouw eruit zal zien en of de stadslandbouw daadwerkelijk kan voorzien in een kwalitatieve verbetering van het huidige foerageergebied is echter nog niet duidelijk. De ruimte en locatie voor de realisatie van een nieuwe burcht is afhankelijk van de compensatiemogelijkheden.

De ruimte binnen het plangebied is niet voldoende om de volledige compensatieopgave kwijt te kunnen, er ligt een restopgave van meer dan 30 ha. Daarvoor is het noodzaak om elders binnen het leefgebied van de das te kijken naar compensatiemogelijkheden. Deze mogelijkheden liggen ten westen van het bosgebied waar zich de hoofdburcht bevindt. Het is aan de opdrachtgever om deze mogelijkheden te verkennen, aangezien zij buiten de scope liggen van het voorliggende plan en tevens buiten de gemeentegrens.

In de tijdelijke situatie kunnen de percelen in het ontwikkelingsgebied fase 2 mogelijk worden ingezet om tijdelijk te voorzien in compensatie van foerageergebied. Dit geeft tijd en ruimte om de ruimte voor de definitieve compensatie te zoeken en in te richten alvorens fase 2 wordt gerealiseerd.

Naast het verlies van foerageergebied en een burcht, wijst Das&Boom op de gebreken van de huidige faunavoorzieningen langs de N270 en de grote wegen in het plangebied. Het correct functioneren van faunavoorzieningen zijn cruciaal om gebieden met elkaar te kunnen verbinden en verkeersslachtoffers te voorkomen. De aanbevelingen van Das&Boom met betrekking tot de faunavoorzieningen langs wegen dienen om deze reden te worden aangehouden. Ook dienen faunavoorzieningen te worden aangebracht langs de ringweg van de BSD, voor zover nog niet aangebracht of opgenomen, om verkeersslachtoffers van das in de gebruiksfase van de ringweg te voorkomen.

Toetsing aan ontheffingscriteria

Door het verloren gaan van leefgebied van de das en het verlies van een vaste voortplantings- of rustplaats van de das, is een ontheffing Wnb of omgevingsvergunning nodig. De ontheffing kan alleen worden verleend als wordt voldaan aan de drie toetsingscriteria van de Wet natuurbescherming, te weten:

- alternatievenoverweging met mogelijk andere alternatieven met minder effecten dan het gekozen plan;
- een geldig wettelijk belang;
- de waarborg dat de gunstige staat van instandhouding van de das niet in gevaar komt.

Alternatievenoverweging:

PM

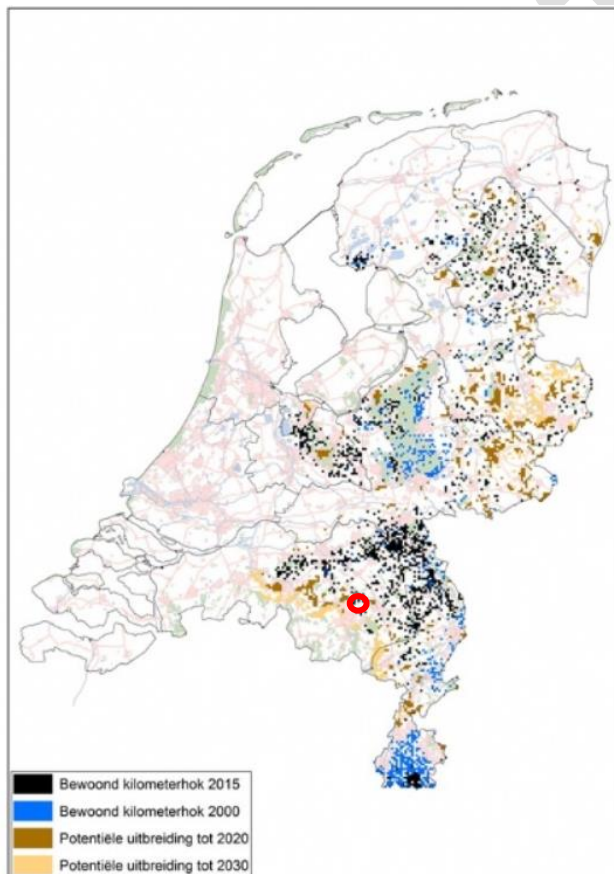
De beschikbare ruimte binnen het huidige plangebied is beperkt. De kern van het BSD is een centrale kern bestaande uit een woon- en bedrijfsterrein met in het midden een park. De contouren zijn reeds iets verschoven ten gunste van het behoud van een deel van de bestaande NNB. Daarnaast dient er tevens NNB te worden herzien binnen het plangebied. De beschikbare natuurbeheertypen behorende tot de NNB zijn allen niet te beschouwen als een primair biotoop van de das. De das is juist grotendeels afhankelijk van een kleinschalig productiegrasland dat niet past binnen de natuurdoelstellingen van de NNB. Er is hiermee geen mogelijkheid om op dezelfde locatie zowel NNB als compensatie van de das te realiseren. Wat rest zijn de overige delen van het plangebied, dat in de huidige situatie eveneens reeds

Met opmerkingen [SH1]: Das&Boom heeft in haar rapport een alternatieve inrichting voorgesteld voor de realisatie van het Brainport Smart District waarin de vaste voortplantings- en rustplaatsen van de das kunnen worden ontzien en er tevens kan worden voorzien in een kwalitatieve verbetering van het resterende leefgebied van de das. Hiermee is er een alternatief voor het voorliggend plan dat deels overtreding van verbodsbepalingen kan voorkomen en deels zorgt voor een minder groot effect op het leefgebied van de das. Het is onduidelijk waarom dit alternatief terzijde is geschoven. Het advies van Das&Boom moet wel duidelijk worden afgewogen, vooral omdat er een ontheffing nodig is voor het aantasten van het leefgebied en het vernielen van een vaste voortplantings- en rustplaats van de das. Het onderzoek van Das&Boom moet worden meegeleverd met de ontheffingsaanvraag, zodat het bevoegd gezag het alternatief van Das&Boom onder ogen krijgt.

onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de das. Deze delen kunnen slechts in kwaliteit worden verbeterd van een secundair leefgebied naar een primair leefgebied. Daardoor zijn de compensatiemogelijkheden binnen het plangebied beperkt. Andere mogelijkheden binnen het leefgebied van de das liggen buiten de gemeente Helmond, waar de gemeente geen eigendommen heeft. Om deze redenen zijn er geen andere bevredigende alternatieven beschikbaar om het effect op de das verder te beperken dan de huidige gekozen inrichting.

Geldig wettelijk belang:

De das is een nationaal beschermde soort waarvoor vele wettelijke belangen zijn opgenomen in de wet, waaronder het belang van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde (art. 3.10, lid 2 onder a). Het voorliggende plan heeft een ruimtelijke inrichting en ontwikkeling als doel, waardoor er voor het plan een geldig wettelijk belang aanwezig is voor ontheffingverlening.

Figuur 18: Verspreiding Das in 2015 met aangegeven de potentiële verspreiding in 2020 en 2030. Rood omlijnd de positie van het plangebied. Bron: Das&Boom.

Waarborg gunstige staat van instandhouding:

De das heeft landelijk een stabiele tot toenemende trend.⁹ Op de Rode Lijst 1995 en 2009 is de das aangegeven als 'thans niet bedreigd'.¹⁰ Op regionaal niveau is een groei te verwachten vanuit de populatie in Oost-Brabant, wat is aangegeven in Figuur 18 op de website van Das&Boom. De basis van de figuur is onder meer een studie van de Zoogdierverseniging waarin de trend van 2015 is doorgezet naar 2020 en 2030 op basis van de geschiktheid van het landschap als potentieel leefgebied van de das (Hollander & La Haye, 2014). Deze studie geeft aan dat een populatiegroei te verwachten is vanuit de betrokken populatie in Oost-Brabant in zuidoostelijke en zuidwestelijke richting. Te zien is dat de das in het plangebied aan de rand van het verspreidingsgebied voorkomt. De verwachting is dat het verlies van leefgebied van de das in het plangebied mogelijk zal zorgen voor een verschuiving en mogelijk tot het verlies van het territorium van de das. Dit zal echter niet zorgen voor een aantasting van de huidige trend op regionaal of landelijk niveau. De populatie blijft zich naar verwachten uitbreiden, waardoor ondanks de effecten van de ingreep de staat van instandhouding op duurzame termijn niet zal worden aangetast. De gunstige staat van instandhouding van de regionale en landelijke populatie dassen zal door de voorgenomen ingreep niet worden aangetast, waardoor er op dit punt geen beletsel is voor ontheffingverlening.

Conclusie

Het plan leidt tot het permanente verlies van 17,5 hectare primair leefgebied en 35,5 secundair leefgebied. Daarnaast is er sprake van het tijdelijk verlies van 2,5 hectare primair leefgebied en 5,6 hectare secundair leefgebied, dit betreffen delen van het leefgebied die door de herinrichting van leefgebied tot park tijdelijk niet ter beschikking zijn als leefgebied voor de das. Daarmee is er sprake van een totaal verlies van 61,1 ha leefgebied van de das. Indien de compensatiemethode wordt gehanteerd conform het kennisdocument Das van BIJ12, is er sprake van een compensatieopgave van in totaal 44,56 hectare. De ruimte voor compensatie binnen de huidige plangrens is beperkt tot 14,1 ha (50% kwaliteitsverbetering percelen productielandschap). Dit is echter hoogstwaarschijnlijk een overschatting van de mogelijkheden, aangezien het productielandschap voornamelijk voorziet in stadslandbouw waar geen ruimte is voor gangbare veeteelt.

Als gevolg van het voorgenomen plan gaat leefgebied en een vaste voortplantings- en rustplaats verloren van de das. Hierdoor worden de verbodsbepalingen overtreden uit art. 3.10, lid 1 onder b van de Wet natuurbescherming. Daarvoor dient een ontheffing Wet natuurbescherming of een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Of de ontheffing kan worden verleend, hangt af van de toetsing aan de criteria in de wet met betrekking tot andere bevredigende oplossingen, een geldig wettelijk belang en de waarborg van de gunstige staat van instandhouding. Deze toets kan ons inziens met succes worden doorlopen mits de alternatievenoverweging goed wordt onderbouwd.

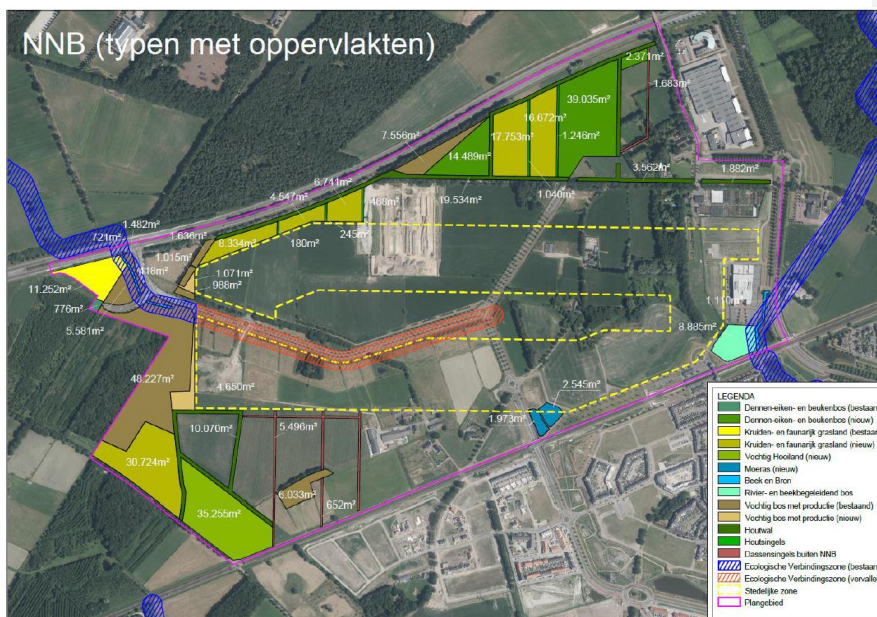
4.4 Amfibieën

Poel 1 t/m. 5 liggen in het ontwikkelingsgebied. Uit het document *Herbegrenzing Brainport Smart District Helmond* (Hendriks, 2020) blijkt dat de poelen gelegen in de EVZ zullen ver-

⁹ <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496126>

¹⁰ <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/das>

dwijnen. Dat zou gaan om poel 1 en 2. In poel 1 is Alpenwatersalamander vastgesteld en is beschermd onder de Wet natuurbescherming. Door het verdwijnen van de poel en het ontwikkelen van de directe omgeving gaat voortplantings- en overwinteringsbiotoop verloren. Wat er verder met poel 3 t/m. 5 is gepland, is nog niet bekend. Er moet rekening mee gehouden worden dat ook in poel 3 Alpenwatersalamander is vastgesteld en dat als deze verdwijnt er ook maatregelen getroffen moeten worden. Voor Alpenwatersalamander geldt wel dat indien gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode (bijv. gedragscode Unie van Waterschappen¹¹, zie paragraaf 4.3.5) er sprake is van een vrijstelling van ontheffingsplicht. Tevens worden in het zuiden van het plangebied terug twee poelen aangelegd welke kunnen functioneren als voortplantingsbiotoop voor de Alpenwatersalamander (Hendriks, 2020).

Figuur 19: Voorstel tot compensatie voor het NNB (bron: Rho adviseurs, 2020).

4.5 Levendbarende hagedis

De berm waar de hagedissen zijn waargenomen blijft na de ontwikkelingen bestaan. Wel is er in de directe omgeving compensatie voor het NNB voorzien, voor delen NNB die elders verdwijnen. Direct langs de berm wordt een houtwal voorzien met aangrenzend kruiden- en faunairijk grasland gescheiden door houtsingels (zie Figuur 19). De kruidenrijke graslanden kunnen in de toekomst dienst doen als habitat voor levendbarende hagedissen. Indien de huidige begroeiing op de zuidelijke rand van de Scheerrijtenweg ongemoeid wordt gelaten en de geplande houtwal aan de zuidzijde van de kruiden- en faunairijke graslanden wordt

¹¹<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2020/06/Gedragscode%20Flora%20en%20faunawet%20voor%20waterschappen.pdf>

ontwikkeld, kan het leefgebied op deze manier worden vergroot waardoor de populatie kan uitbreiden. Een ontheffing voor levendbarende hagedis is dan niet nodig.

4.6 Kleine ijsvogelvlinder

Door de ontwikkelingen van het Brainport Smart District ontstaan geen negatieve effecten op de kleine ijsvogelvlinder. Het in stand blijven houden van het meest westelijke bos samen met de goed ontwikkelde bosrand is aan te bevelen. Het is goed mogelijk dat de populatie kleine ijsvogelvinders nabij het Coovels Bosch zich in de toekomst uitbreidt, waarbij dit bos een geschikt habitat vormt voor een populatie kleine ijsvogelvinders.

CONCEPT

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

- Er zijn meerdere (oude) nesten van buizerd aanwezig binnen het plangebied, waarvan één met een geslaagd broedgeval dit jaar. Negatieve effecten op buizerd worden niet verwacht.
- Er is een territorium steenuil aanwezig binnen het plangebied. Door de ontwikkelingen gaat er leefgebied van de steenuil verloren. Het verloren leefgebied moet worden gecompenseerd. Deze compensatie kan worden ingevuld door stadslandbouw te ontwikkelen voordat fase 2 wordt gerealiseerd. Een compensatieplan voor het tijdelijk overbruggen van ongeschikt leefgebied en een ontheffing zijn noodzakelijk. Er dient een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd voor de steenuil (art. 3.1, lid 2 Wnb).
- Er is een territorium kerkuil aanwezig binnen het plangebied. De verblijfplaats blijft gespaard, maar het leefgebied wordt aangetast. Het aangetaste leefgebied moet worden gecompenseerd binnen het territorium van de kerkuil en kan (deels) ingepast worden in de compensatiemaatregelen voor steenuil en das. Er dient een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd voor de kerkuil (art. 3.1, lid 2 Wnb).
- Er is een belangrijke vliegroute van gewone dwergvleermuizen en laatvlieger aanwezig aan de bomenlaan langs de Nuenense dijk, Scheerrijtenweg en de houtwal ten westen van het ontwikkelingsgebied. Deze vliegroute ondervindt geen negatieve effecten van de ontwikkelingen, indien er geen extra verlichting op de vliegroute schijnt. Negatieve effecten op de vliegroute worden dan niet verwacht. In het mitigatieplan dient evenwel te worden opgenomen dat verlichting van deze vliegroute te allen tijde moet worden voorkomen.
- Er zijn geen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aanwezig binnen het plangebied. Negatieve effecten zijn uitgesloten.
- Wezel komt voor binnen het plangebied en heeft er mogelijk vaste rust- en voortplantingsplaatsen. Door de ontwikkelingen gaan deze mogelijk verloren. Een ontheffing Wet natuurbescherming is noodzakelijk (art. 3.10, lid 1 onder b Wnb). Verdere mitigerende maatregelen zijn niet nodig, aangezien de inrichting van het NNB ervoor zorgt dat er geen kwaliteitsvermindering is van het leefgebied van wezel.
- De hoofdburcht van de das is bewoond door minimaal 3 dassen. De ontwikkelingen leiden tot het verdwijnen van leefgebied en een vaste voortplantings- en rustplaats (burcht das in het oostelijke deel van het plangebied). Hiervoor dient een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd (art. 3.10, lid 1, onder b Wnb). Verder dienen de aanbevelingen van Das&Boom met betrekking tot de faunavoorzieningen langs wegen te worden aangehouden. Ook dient er een compensatieplan te worden opgesteld om het verlies van foerageergebied en een burcht van de das te compenseren.
- Alpenwatersalamander is aangetroffen in twee poelen. Indien gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode is geen ontheffing nodig. In het mitigatieplan dient evenwel maatregelen te worden opgenomen hoe exemplaren moeten worden gevangen alvorens de voortplantings- en rustplaatsen van de alpenwatersalamander worden verwijderd.

- Er is een kleine populatie levendbarende hagedissen aanwezig langs de Scheerrijtenweg. Deze locatie wordt door de ontwikkelingen niet aangetast. Door de inrichting voor het NNB iets aan te passen, kan het leefgebied voor levendbarende hagedis worden vergroot. Een ontheffing is niet nodig. In het mitigatieplan dient evenwel te worden opgenomen dat het talud van de Scheerrijtenweg niet mag worden bebouwd of aangetast.
- Kleine ijsvogelvlinder is niet aangetroffen binnen het plangebied, ondanks de aanwezigheid van geschikt habitat.

CONCEPT

BRONNEN

- **BIJ12 (2017a).** Kennisdocument kerkuil *Tyto alba*. Versie 1 juli 2017. <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-011-Kennisdocument-Kerkuil-1.0.pdf>
- **BIJ12 (2017b).** Kennisdocument buizerd *Buteo buteo*. Versie 1 juli 2017. <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-002-Kennisdocument-Buizerd-1.0.pdf>
- **BIJ12 (2017c).** Kennisdocument steenuil *Athene noctua*. Versie 1 juli 2017. <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-019-Kennisdocument-Steenuil-1.0.pdf>
- **BIJ12 (2017d).** Kennisdocument das *Meles meles*. Versie 1 juli 2017. <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-003-Kennisdocument-Das-1.0.pdf>
- **Das&Boom (2019).** Dassen in het Brainport Smart District te Helmond. Onderzoek naar de aanwezigheid van dassen en voorstel tot compensatie/inrichtingsplan. Concept. Juni 2019. Das&Boom, Beek-Ubbergen.
- **Kragten (2015).** Gemeente Helmond Bestemmingsplan Brandevoort II. Verkennend flora- en faunaonderzoek. Kragten, Herten.
- **Zoogdiervereniging (2017).** Handreiking Kleine Marters in relatie tot bescherming. <https://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewite/Overigen/downloads/15908%20Handreiking%20kleine%20Marters%20DIGITAAL.pdf>